

לקוטי תורה • שיר השירים • מאמר 14

ולהבין ענין מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות...

להבין את "מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות"

המצוות הן "פירות": כמו זרע שנזרע באדמה, המעשה הגשמי למטה הוא הכלי שדרכו נמשך ומתגלה כעת אור אין סוף, שבשעת הבריאה ניתן במתנה חינם. המצוות מביאות הן אור פנימי, מן הגבורות, והן אור מקיף, מן החסדים, ולכן הן ה"גבעות" שעליהן ה' מקפץ בשתי רגליו.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/14

הנקודה

המצוות הן "פירות": כמו זרע שנזרע באדמה, המעשה הגשמי למטה הוא הכלי שדרכו נמשך ומתגלה כעת אור אין סוף, שבשעת הבריאה ניתן במתנה חינם. המצוות מביאות הן אור פנימי, מן הגבורות, והן אור מקיף, מן החסדים, ולכן הן ה"גבעות" שעליהן ה' מקפץ בשתי רגליו.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

הגמרא, כשהיא מבארת את עגלה ערופה, אומרת שה"פירות" שנמנע מן הנרצח להפיק הם מצוות. הפירות גדלים מכוח הצמיחה הרוחני שבאדמה, אך זאת רק לאחר שזורעים בה זרע והוא נרקב ומשמש כלי לכוז זה. כך גם אור אין סוף, שניתן במתנה חינם בשעת הבריאה, מתגלה כעת רק באמצעות אתערותא דלתתא, קיום המצוות בפועל: "אור זרוע לצדיק". ספירת העומר היא דוגמה לכך. לאחר הדילוג של פסח, האור נמשך למלכות יום אחר יום; השעורה שבעומר היא מאכל למלכות כשהיא בבחינת "בהמה", ובשבועות, עם החיטים של שתי הלחם ועם מתן תורה, מלכות עולה לבחינת "אדם". מנחתו הכפולה של כבש העומר מתבארת בכמה אופנים. את המצוות מקיימים באמצעות דברים גשמיים, ששורשם בניצוצות התוהו, והן איברים, מזון ולבושים: אור פנימי מן הגבורות של עתיק ואור מקיף מן החסדים. לכן על ההרים, האבות, מדלגים ברגל אחת, ועל הגבעות, האימהות והמצוות, מקפצים בשתי הרגליים יחד.

מבנה

1	המצוות הן פירות	19
	הפסוק נדרש באמצעות עגלה ערופה, שבה מסיקה הגמרא שה"פירות" שהנרצח היה יכול להפיק הם מצוות.	
2	הזרע וכוח הצמיחה	29-3
	הפירות גדלים מכוח הצמיחה הרוחני שבאדמה, אך רק לאחר שזרע, שהוא העלאת מ"ן, נותן לו כלי. כך גם אור אין סוף, שניתן במתנה חינם בשעת הבריאה, נמשך כעת באמצעות מעשי הנבראים שלמטה: "אור זרוע לצדיק".	
3	העומר: מדילוג לספירה	4-6
	פסח היה דילוג מעצמות אין סוף מעל מלכות; לאחר מכן מגיע האור למלכות באמצעות הספירה היומית. מלכות היא בחינת "אדם" באצילות ובחינת "בהמה" בעולמות התחתונים, ולכן העומר הוא שעורה, מאכל בהמה, המוקרבת עם כבש תמים.	
4	המנחה הכפולה	7
	כבש העומר מוקרב עם שני עשרונים סולת, אך הנסכים הם כרגיל. בסוגריים ניתנים כמה טעמים: מה שעולה מלמטה הוא כפול, מעשר מלמטה ומלמעלה, מלכות גם כעשירית וגם ככתר, וב"ן כשם ה"כפול". הקרבן, כמו ציצית ותפילין, הוא זרע שמוריד אש מלמעלה.	
5	מבהמה לאדם	8-9
	ארבעים ותשעת הימים מעלים את מלכות לכתר עד שבועות, שבו מקריבים חטים, מאכל אדם, וניתנת התורה, המורכבת מעשרים ושתיים אותיות. המצוות פועלות משום שהן משתמשות בדברים גשמיים ששורשם בניצוצות התוהו, ששורשם, ב"ן של ס"ג, גבוה ממ"ה.	

רמ"ח המצוות הן איברי המלך, המלאים חיות מכתר. האור הפנימי שבהן בא מן הגבורות של עתיק ומזין כמו מזון, ולכן הן נקראות "פירות"; האור המקיף שבהן בא מן החסדים ועוטף כמו לבושים, ולכן הן קשורות לצדקה.

דילוג הוא ברגל אחת – ההרים, האבות; קפיצה היא בשתי רגליים, שמאל וימין – האורות הפנימיים והמקיפים של המצוות.

האימהות, שהן המצוות, גבוהות מן האבות, כפי שב"ן יעלה לס"ג באמצעות אהבה בלי גבול ותשובה. בסוגריים המסיימים מתפרשים שני העשרונים כדעת העליונה והתחתונה, או כאור פנימי ואור מקיף.

כוח הצמיחה כח הצומח

הכוח הרוחני שבאדמה, שמקורו באמירה "תדשא הארץ", הגורם לכל לצמוח. הוא מתגלה רק באמצעות זרע שנזרע ומשמש לו כלי.

העלאת מ"ן העלאת מ"ן

מילולית: "מים נוקביים"; מונח קבלי המציין את ערוותא דלתתא המעוררת המשכה מלמעלה. הזרע שנזרע והמצווה שמקיימים הם שניהם בחינת מ"ן.

אור חוזר אור חוזר

אור הפוגע בנקודה התחתונה ביותר וחוזר ועולה למעלה. באמצעותו נעשית מלכות, העשירית בספירה מלמעלה, לכתר, הראשון בספירה מלמטה.

השמות מ"ה וב"ן שם מ"ה ושם ב"ן

שתי צורות כתיבה של שם הוי', שערך בגימטריה 45 ו-52. כעת מ"ה מברר את ב"ן; לאחר הבירור יעלה ב"ן, ששורשו ב"ן של ס"ג, למעלה ממ"ה.

אור פנימי ואור מקיף אור פנימי ואור מקיף

אור הנכנס אל תוך המקבל ומדוד לפי מידתו, ואור המקיף אותו מבחוץ. במצוות, הראשון בא מן הגבורות, כמו מזון, והשני מן החסדים, כמו לבושים.

בוצינא דקרדוניתא בוצינא דקרדוניתא

"נר החושך" שבזוהר, הגבורה העליונה של עתיק ושורש חמש הגבורות. המאמר מציב שם את שורש המצוות, למעלה מן החסדים.

קטע 1 • 11

המצוות הן פירות

1 ולהבין ענין מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות כו' בביאור היטב.¹ הנה יובן ע"פ מ"ש בעגלה ערופה וערפו אותה אל נחל איתן.²

כדי להבין היטב את משמעות "מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות וכו'", יש להבין זאת על פי מה שכתוב בפרשת עגלה ערופה: "וערפו אותה אל נחל איתן".

המאמר מבקש להסביר היטב את הפסוק "מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות" (שיר השירים ב, ח). הוא פותח בדין עגלה ערופה: כאשר נמצא חלל והרוצח אינו ידוע, זקני העיר עורפים עגלה ליד נחל איתן (דברים כא, ד).

ופירשו במשנה ובגמרא פ"ט דסוטה (דמ"ו) נחל איתן שהוא קשה³ שאינו עושה פירות. אמר הקב"ה יבא דבר שלא עשה פירות ויערף⁴ כו'

ובמשנה ובגמרא, בפרק התשיעי של מסכת סוטה (דף מו), פירשו שנחל איתן הוא מקום קשה, שאינו מצמיח פירות. אמר הקדוש ברוך הוא: "יבוא דבר שלא עשה פירות ויערף וכו',

המשנה והגמרא בפרק התשיעי של מסכת סוטה מסבירות שאיתן פירשו קשה: אדמה שאינה מצמיחה פירות. הגמרא מביאה את טעמו של הדין בדברי ה': יבוא דבר שלא עשה פירות — העגלה — ויערף במקום שאינו מצמיח פירות.

ויכפר על מי שלא הניח לעשות פירות מאי פירות אילימה פריה ורביה אלא מעתה אזקן ואסריס הכי נמי דלא ערפינן אלא מצות.⁵

ויכפר על מי שלא הניחו לעשות פירות". מהם "פירות"? אם תאמר שהם פרייה ורבייה, אם כן, האם גם במקרה של זקן או סריס לא נערוף את העגלה? אלא, הפירות הם מצוות.

העגלה מכפרת על הקרבן, שהרוצח מנע ממנו לעשות "פירות". הגמרא שואלת מהם הפירות האלה: לא ילדים, שהרי לפי זה לא היו עורפים עגלה על אדם זקן או סריס, שלא היה יכול להוליד ילדים ממילא — ובכל זאת עורפים; אלא הפירות הם מצוות, שכל אדם יכול לקיים כל עוד הוא חי.

קטע 2 • 21-3

הזרע וכוח הצמיחה

2 והנה מבואר כאן שקורא מצות בשם פירות. ולהבין ענין המשל מפירות שדימה ענין המצות להם

והנה מבואר כאן שהמצוות נקראות "פירות". כדי להבין את משמעות הדימוי לפירות, שבו מדמים את המצוות,

הגמרא קראה זה עתה למצוות "פירות". המאמר שואל מה מלמד הדימוי, ומחפש את התשובה באופן שבו נוצרים פירות: באמצעות זריעה.

והיינו ענין הזריעה שזרעין הגרעין בארץ ונרקב הגרעין ההוא ואח"כ נצמח ממנו אילן ועושה פירות כדוגמת הגרעין ההוא כמו תפוחים וכיוצא.

הכוונה היא לענין הזריעה: זורעים את הגרעין בארץ, הגרעין נרקב, ואחר כך צומח ממנו אילן ומניב פירות מאותו סוג של הגרעין, כגון תפוחים וכיוצא בהם.

בזריעה מניחים גרעין באדמה, והוא נרקב בה; לאחר מכן צומח ממנו אילן ומניב פירות מאותו הסוג, כך שגרעין של תפוח מצמיח תפוחים.

והנה עיקר הצמיחה הוא מכח הצומח שבארץ ממאמר תדשא הארץ דשא⁶ כו' והוא בחי' רוחני ויכול להצמיח בלי שיעור

והנה עיקר הצמיחה בא מכוח הצומח שבארץ, מכוח המאמר "תדשא הארץ דשא" וכו'. כוח זה הוא רוחני, והוא מסוגל להצמיח בלי גבול;

אולם הצמיחה עצמה אינה באה מן הגרעין. היא באה מכוח הצומח שבארץ, שהוטבע בה בדבר ה' "תדשא הארץ דשא" (בראשית א, יא); כוח זה רוחני, והוא מסוגל להצמיח בלי גבול.

וגם התחלקות טעמים שיש בין הפירות מתוקים או חמוצים כו' הכל הוא מכח הצומח הנ"ל

וגם ההבדלים בטעמים של הפירות, מתוקים או חמוצים וכו', כולם נובעים מכוח הצומח האמור;

גם טעמיהם השונים של הפירות, המתוקים או החמוצים, באים מאותו כוח צומח, ולא מן הגרעין.

והוא לפי ענין ההרכבה והמזיג⁷ התכללות חסדים בגבורות או גבורות בחסדים כו' (כמ"ש במ"א בד"ה פתח אליהו)⁸ וא"כ צריך להבין למה הוא ענין זריעת הגרעין בארץ.

והדבר תלוי באופן ההרכבה והמזיג — התכללות חסדים בגבורות או גבורות בחסדים וכו', כמו שכתוב במקום אחר, במאמר המתחיל "פתח אליהו". ואם כן, יש להבין לשם מה זורעים את הגרעין בארץ.

הטעמים משתנים לפי האופן שבו כוח הצומח מתמזג: חסדים נכללים בגבורות, או גבורות בחסדים. הנושא נדון, כפי שמציין המאמר, במאמר "פתח אליהו". אם הכול נובע מכוח הצומח שבארץ, לשם מה נחוץ הגרעין?

אך ענין זריעת הגרעין הוא בחינת העלאת מ"ן⁹ לבחי' כח הצומח שהוא כח רוחני ואינו יכול להתלבש ולהצמצם כי אם שיהיה מתחלה בחינת כלי

אלא שענין זריעת הגרעין הוא העלאת מ"ן לכוח הצומח. כוח זה הוא רוחני, ואינו יכול להתלבש ולהצמצם אלא אם כן קיים תחילה כלי;

התשובה היא שזריעת הגרעין היא העלאת מ"ן — מ"ן נוקבין, המונח הקבלי להתעוררות מלמטה המעוררת המשכה מלמעלה. כוח הצומח הרוחני אינו יכול להתלבש ולהצמצם בצורה מסוימת אלא אם כן יש תחילה כלי.

ואזי הוא שורה ומתגלה בחינת כח הצומח ומצמיח כדוגמת הגרעין ההוא דוקא כנראה בחוש שלפי הרע שנזרע בארץ כמ"כ יהיה ענין הצמיחה וההולדה מן הארץ.

ואז כוח הצומח שורה ומתגלה, ומצמיח דווקא בדמותו של אותו גרעין. הדבר ניכר בחוש: לפי הזרע שנזרע בארץ, כך תהיה הצמיחה ומה שיצמח מן הארץ.

כאשר הגרעין נמצא שם ככלי, כוח הצומח שורה בו ומתגלה, והוא מצמיח דווקא את הסוג של הגרעין עצמו. הניסיון מראה שמה שצומח תלוי במה שנזרע (בדפוס כתוב "הרע", ויש לקרוא "הזרע").

ועפ"י יובן ענין המצות שדימה אותן לפירות. כי הנה כתיב אור זרוע לצדיק^{10,11} כו' שאור א"ס הנמשך ונאצל ממנו יתברך נקרא בשם זריעה כנ"ל

ועל פי זה יובן ענין המצוות, שהשווה לפירות. שהרי כתוב: "אור זרוע לצדיק" וכו'. אור אין סוף, הנמשך ונאצל ממנו יתברך, נקרא "זריעה", כפי שנתבאר לעיל.

כך מתבאר מדוע המצוות נקראות פירות. בתהילים צו, יא נאמר: "אור זרוע לצדיק". אור אין סוף, הנמשך ונאצל מה, נקרא "זריעה", בהתאם לדימוי שנתבאר לעיל.

(ועיין בזהר תרומה קס"ו ב')¹² והיינו כי באמת לגבי עצמותו ומהותו יתברך לאו מכל אינון מדות כלל^{13,14} כו'.

(ועיין בזוהר, תרומה, 166b). כלומר, לאמיתו של דבר, ביחס לעצמותו ומהותו יתברך, "אינו מכל המידות הללו כלל" וכו'.

הטקסט מפנה לזוהר על פרשת תרומה (166b), המדבר על האור שה' זרע בגנו. לאמיתו של דבר, ביחס לעצמותו ממש, ה' הוא "אינו מכל המידות הללו כלל", כפי שנאמר בתיקוני זוהר בתפילת הפתיחה של אליהו.

ואפילו בחי' חכמה היא בחי' עשייה גשמיית וכידוע מ"ש בע"ח¹⁵ ע"פ מאמר הזהר כד סליק ברעותא¹⁶ למברי עלמא.¹⁷

ואפילו בחינת חכמה היא בחינת עשייה גשמית, כידוע ממה שנכתב בעץ חיים על מאמר הזוהר: "כאשר עלה ברצונו לברוא את העולם".

אפילו חכמה, הגבוהה שבמידות, נחשבת ביחס לעצמותו של ה' לעשייה גשמית בלבד. עץ חיים של האריז"ל מסביר זאת על דברי הזוהר: "כאשר עלה ברצונו לברוא את העולם".

פ"י סליק ברעותא הוא ענין הצמצום והסתלקות בחי' עצמותו כדי שיאצלו בחי' י"ס דאצילות בחינת התלכשות אורות בכלים והוא ענין אריכות המוזכר בע"ח ענין קו וחוט וחלל כו'

פירוש הדברים: "עלה ברצונו" הוא ענין הצמצום והסתלקות בחינת עצמותו, כדי שייאצלו עשר ספירות דאצילות, בבחינת התלכשות אורות בכלים. וזהו הענין המכואר באריכות בעץ חיים — ענין הקו וחוט וחלל וכו',

את המילה "עלה" שבזהר דורשים כאן גם במשמעות של הסתלקות: רצונו של ה' לברוא היה צמצום והסתלקות של עצמותו, כדי שעשר ספירות דאצילות יוכלו להיאצל כאורות המלוכשים בכלים. עץ חיים מתאר זאת באריכות קו, כחוט וכחלל.

שהוא בחי' צמצומים רבים ועצומים שיתהווה בחי' אצ"י וזה הי' בתחלת הבריאה עולם חסד יבנה¹⁸.

שהם צמצומים רבים ועצומים, כדי שתתהווה בחינת אצילות. וכך היה בתחילת הבריאה: "עולם חסד יבנה".

כל זה כרוך בצמצומים רבים וגדולים, הנדרשים אפילו כדי שתתהווה אצילות. בתחילת הבריאה הדבר בא מה' לבדו, ככתוב: "עולם חסד יבנה" (תהלים פט, ג) — בחדש שניתן בחינם, בלי דבר הבא מלמטה.

אך עתה הכל תלוי במעשה התחתונים דוקא וכידוע סדר ההשתלשלות ובפרט כדי להמשיך אור חדש לזה צריך העלאת מ"ן ואתעדל"ת.

אך עכשיו הכול תלוי דווקא במעשיהם של התחתונים, כידוע מסדר ההשתלשלות; ובפרט, כדי להמשיך אור חדש, נדרשת העלאת מ"ן נוקבין ואתערותא דלתתא.

כעת, לאחר הבריאה, הכול תלוי במעשיהם של התחתונים, בהתאם לסדר ההשתלשלות. וכיחוד, כדי להמשיך אור חדש נדרשים מ"ן נוקבין ואתערותא דלתתא — ה"זרע" שבני האדם זורעים.

3 וזהו ענין אור זרוע לצדיק כנ"ל שהוא קיום המצות בפועל ממש דוקא עי"ז שורה ומתגלה אור א"ס להיות בבחי' כלי והשגה עד שיוכלו ליהנות מזיו השכינה בג"ע כאו"א לפי מדרגתו ועבודתו בקיום התורה ומצות שבעה"ז.

וזהו [ענין] "אור זרוע לצדיק" שנוכר לעיל: דווקא קיום המצוות בפועל ממש. באמצעותו שורה אור אין סוף ומתגלה, כך שהוא נעשה בבחינת כלי והשגה, עד שיוכלו ליהנות מזיו השכינה בגן עדן, כל אחד לפי דרגתו ועבודתו בקיום התורה והמצוות בעולם הזה.

"אור זרוע לצדיק" פירושו קיום המצוות בפועל ממש. באמצעותו אור אין סוף שורה ומתגלה בתוך כלי ובתוך השגה, כך שהנשמות בגן עדן יכולות ליהנות מזיו השכינה, כל אחת לפי דרגתה ועבודתה בתורה ובמצוות בעולם הזה.

(ועמ"ש מענין משל הנ"ל דזריעת הגרעין ומהנמשל כו' בפ' ב' הר בד"ה כי תבואו אל הארץ.^{19,20} ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה^{21,22} ובד"ה הבאים ישרש.^{23,24} ובאג"ה ע"פ זורע צדקות.²⁵ ומענין אור זרוע לצדיק בד"ה ששים המה מלכות):^{26,27,28}

(וראו מה שנכתב על המשל שהובא לעיל, משל זריעת הגרעין, ועל הנמשל וכו', בפרשת בהר, במאמר המתחיל "כי תבואו אל הארץ"; ובמאמר המתחיל "כי כארץ תוציא צמחה"; ובמאמר המתחיל "הבאים ישרש"; ובאגרת הקודש, באגרת המתחילה "זורע צדקות"; ועל "אור זרוע לצדיק", במאמר המתחיל "ששים המה מלכות").

הטקסט מפנה למקומות שבהם נכתב עוד על משל הגרעין ועל הנמשל: מאמרים בלקוטי תורה על פרשת בהר ועל פרשת ניצבים, מאמר בתורה אור, האגרת באגרת הקודש על "זורע צדקות", ולגבי "אור זרוע לצדיק" — המאמר "ששים המה מלכות" בהמשך שיר השירים.

קטע 3 • 41-6

העומר: מדילוג לספירה

4 ב' וכמו מצות ספירת העומר²⁹ שנצטוו בניי עליו ביום המחרת של פסח והיינו כי ענין הפסח שהי' בלילה הראשון הוא בחי' דילוג כנ"ל מבחי' עצמות א"ס עצמות המאציל כו'

2. בדומה לכך, מצוות ספירת העומר, שעליה נצטוו בני ישראל ביום שלאחר פסח. כלומר, פסח, שהיה בלילה הראשון, הוא בחינת דילוג, כנוכר לעיל: מבחינת עצמות אין סוף, עצמות המאציל וכו',

סעיף 2 מביא דוגמה למצווה שפועלת כמו זריעה: ספירת העומר, המתחילה ביום שלאחר פסח. הלילה הראשון של פסח היה בחינת "דילוג", בדומה ל"מדלג" שבפסוק: גילוי מעצמותו ממש של אין סוף, המאציל, שהופיע בבית אחת.

על הפתח³⁰ שהוא בחינת מלי' דאצילות ומכאן ואילך הוא ע"י המשכת האור במעשה [המצוה זו והוא ענין הספירה שאומרים היום יום א' וכו'.

מעל הפתח, שהוא בחינת מלכות דאצילות; ומכאן ואילך הדבר נעשה באמצעות המשכת האור בקיום [מצווה זו. וזהו ענין הספירה, שבה אומרים: "היום יום אחד" וכו'.

בפסח הי' "פסח על הפתח" (שמות יב, כג), והפתח הוא מלכות דאצילות, הדרגה הנמוכה ביותר בעולם האלוהי: האור דילג מעליה. מכאן ואילך יש להמשיך את האור באמצעות קיום המצווה — הספירה, שבה אומרים "היום יום אחד" וכן הלאה. (בדפוס נפתחת כאן סוגריים מרובעים שאינן נסגרות.)

יום הוא בגימט' אל³¹ הוי' כו' והוא רמז על בחי' המשכת האור מבחי' א"ס לבחי' המלכות הנקי עומר³² כו'.

"יום" עולה בגימטריה אל הוי' וכו', והוא רומז להמשכת האור מבחינת אין סוף לבחינת מלכות, הנקראת עומר וכו'.

המילה "יום" עולה 57 בגימטריה עם הכולל — כלומר, בתוספת אחת כנגד המילה עצמה — וזהו גם הסכום של אל (31) והוי' (26). לכן כל "יום" בספירה רומז לאור הנמשך מאין סוף אל מלכות, הנקראת עומר.

5 והיינו לפי שיש כמה בחינות ומדרגות. המלי שבבחי אצי נקי בחי אדם כמ"ש ודמות פניהם פני אדם³³ כוי ועל דמות הכסא³⁴ כוי.

כלומר, משום שיש כמה בחינות ומדרגות. מלכות שבאצילות נקראת בחינת "אדם", כמו שכתוב: "ודמות פניהם פני אדם" וכו', ו"על דמות הכיסא" וכו'.

העומר הוא בחינת מלכות, ולמלכות יש כמה מדרגות. באצילות היא נקראת "אדם", כפי שמתואר בחזון המרכבה של יחזקאל: לחיות היו פני אדם, ועל דמות הכיסא נראתה דמות אדם.

וכשמתלבשת בעולם הבריאה נקי בחי בהמה כמ"ש מצמיח חציר לבהמה³⁵ כוי בהמות בהררי אלף³⁶ כוי והוא ענין מדרגה התחתונה שבמלי מלי שבמלי שירדת ומסתתרת בבי"ע ותתן טרף לביתה.³⁷ וכאשר היא מתלבשת בעולם הבריאה, היא נקראת בחינת "בהמה", כמו שכתוב: "מצמיח חציר לבהמה" וכו', [ו]"בהמות בהררי אלף" וכו'. זו המדרגה הנמוכה ביותר במלכות — מלכות שבמלכות — היורדת ומסתתרת בבי"ע: "ותתן טרף לביתה".

כשהיא מתלבשת בעולם הבריאה, מלכות נקראת "בהמה", כמו בפסוקים "מצמיח חציר לבהמה" ו"בהמות בהררי אלף". זו מלכות שבמלכות, המדרגה הנמוכה ביותר, היורדת ומסתתרת בבי"ע כדי להחיות אותם, כמתואר על אשת חיל: "ותתן טרף לביתה".

6 וזהו מנחת העומר מן שעורים שהוא מאכל בהמה פ"י כמו ענין מאכל אדם שעל ידו יתחזק ומתפשט כח החיות שלו באבריו כן הוא ענין מנחת שעורים שהוא מאכל בהמה שעורה שעור³⁸ ה'.

וזהו [הטעם לכך] שמנחת העומר היא משעורים, שהם מאכל בהמה. כלומר, כשם שמזונו של אדם מחזק את כוח החיות שלו ומפיץ אותו באבריו, כך מנחת השעורים, שהיא מאכל בהמה: "שעורה" היא "שעור ה'".

זו הסיבה שמנחת העומר היא משעורים, מאכל בהמה. כשם שמזונו של אדם מחזק את כוח החיות שלו ומפיץ אותו באבריו, כך מנחת השעורים מזינה את ה"בהמה" — מלכות בעולמות התחתונים. הזוהר דורש את המילה "שעורה" כ"שעור ה'", כשהאות ה' מייצגת את מלכות.

פ"י כי כדי שיתלבש בחי מלי להחיות נבראים בחי בע"ג ותכלית לזה צריך שימשך הארה מלמעלה כלומר, כדי שמלכות תתלבש בנבראים ותעניק להם חיות, אף שהם מוגבלים וסופיים, יש צורך שתימשך אליה הארה מלמעלה;

כדי שמלכות תתלבש בנבראים ותעניק להם חיות, בהיותם מוגבלים וסופיים, צריכה להימשך אליה הארה מלמעלה.

והוא ע"י הקרבן שהקריבו ע"ג המזבח שנעשה ע"פ חכמתו ורצונו ית' דוקא כמו שנאמר בתורה כבש תמים³⁹ כו'.

והארה זו נמשכת באמצעות הקרבן שהקריבו על גבי המזבח, שנעשה דווקא לפי חכמתו ורצונו יתברך, כפי שנאמר בתורה: "כבש תמים" וגו'.

ההארה נמשכת באמצעות הקרבן שעל המזבח, שנעשה בדיוק לפי חכמתו ורצונו של ה', כפי שהתורה מצווה: "כבש תמים" — הכבש שהובא עם העומר.

קטע 4 • 71

המנחה הכפולה

7 ומנחתו שני עשרונים^{40, 41, 42} דוקא. משא"כ בשאר הקרבנות נאמר ועשרון אי לכבש האחד⁴³ ונסכה יין רביעית⁴⁴ היין.

ומנחתו הייתה דווקא שני עשרונים [של איפה], ואילו על שאר הקרבנות נאמר: "ועשרון אחד לכבש האחד", וכן "ונסכו יין רביעית ההין".

הכבש שהובא עם העומר קיבל מנחה של שני עשרונים סולת (ויקרא 23:13), ואילו בשאר הקרבנות יש עשרון אחד לכל כבש (במדבר 28:13); נסך היין שלו היה בשיעור הרגיל, רביעית ההין. (בדפוס כתוב כאן וגם בחלק הבא "היין", ואילו "ההין" מצוטט בהערת קה"ת.)

ואף השמן שניבלל עם מנחתו לא היה רק רביעית היין. שאף על פי שמנחתו כפולה לא היו נסכיו כפולים.

ואף השמן שנבלל במנחתו היה רק רביעית ההין; כי אף שמנחתו הייתה כפולה, נסכיו לא היו כפולים.

גם השמן שנבלל במנחה הכפולה היה רק רביעית ההין, כמו בכל כבש: המנחה הייתה כפולה, אך הנסכים לא היו כפולים. בהמשך הקטע נשאל מדוע.

(ענין שמנחתו כפולה י"ל ע"ד אין לך טפה יורדת מלמעלה שאין טפיים עולים כנגדה⁴⁵ כי העומר עיקרו העלאת ש' ב"ן כו'. אי"נ י"ל ע"ד מ"ש במ"א גבי צדקה שמדה בינונית ליתן מעשר ועשירי יהי קדש.

אפשר להסביר את העובדה שמנחתו כפולה על דרך "אין לך טפה יורדת מלמעלה שאין שתי טיפות עולות כנגדה", שכן עיקר עניינו של העומר הוא העלאת שם ב"ן וכו'. לחלופין, אפשר להסביר זאת על דרך מה שכתוב במקום אחר בעניין צדקה, שהמידה הבינונית היא לתת מעשר, "העשירי יהיה קודש",

תשובה ראשונה: "אין לך טפה יורדת מלמעלה שאין שתי טיפות עולות כנגדה" — מעין מאמר חז"ל על הגשם ועל המים שמתחת לארץ. עיקר עניינו של העומר הוא העלאת שם ב"ן, כלומר עלייה מלמטה, ומה שעולה מלמטה הוא כפול. תשובה שנייה נלמדת מדיני הצדקה: המידה הבינונית היא עשירית, ככתוב "העשירי יהיה קודש".

ומצוה מן המובחר ליתן חומש כי נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן.⁴⁶ כמאמר עשר אעשרנו לך.⁴⁷ כי פעמים מעשר מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. ועדי"ז י"ל גם כאן.

והדרך המובחרת לקיום המצווה היא לתת חומש, שכן "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן", וכמאמר "עשר אעשרנו לך": פעמיים מעשר, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. ועל דרך זו אפשר להסביר גם כאן.

הדרך המובחרת לקיום המצווה היא לתת חומש, כלומר שני מעשרות: מעשר מלמטה למעלה ומעשר מלמעלה למטה, שכן, ככתוב בספר יצירה, "נעוץ סופן בתחלתן". בנדרו של יעקב, "עשר אעשרנו", נאמר "מעשר" פעמיים. כאן מיישם המאמר את אותו רעיון על שני העשרונים של העומר.

כי לפי שהעומר היא בחי' מלי' והמלי' היא מלמעלה למטה בחי' עשירית. ומלמטה למעלה היא בחי' כתר. וכמ"ש ע"פ הראיני את מראיך^{48, 49} כו' שהוא ע"י הפרסא המפסקת בסיום האצי' בוקע האור בבחי' אור חוזר כו' ע"ש.

כי העומר הוא בחינת מלכות, ומלכות, כשהיא נמדדת מלמעלה למטה, היא בחינת העשירית; ואילו מלמטה למעלה היא בחינת כתר. וכמו שכתוב על "הראיני את מראיך וכו'": דרך הפרסא המפסיקה בסיום אצילות, האור פורץ בבחינת אור חוזר וכו'; עיינו שם.

העומר הוא מלכות. בספירה מלמעלה למטה, מלכות היא הספירה העשירית; בספירה מלמטה למעלה, היא כתר, הראשונה. כך מוסבר במאמר על "הראיני את מראיך": בפרסא המסיימת את אצילות, האור פוגע וחוזר כלפי מעלה כאור חוזר.

ולכן הואיל וענין העומר הוא העלאת ש' ב"ן בחי' א"ח לכך הכבש הבא עם העומר הי' מנחתו שני עשרונים כו' בחי' מלי' ובחי' כתר כו' מלמעלה למטה ומלמטה למעלה כאחד.

ולכן, מאחר שענין העומר הוא העלאת שם ב"ן, בחינת אור חוזר, הכבש שהובא עם העומר קיבל מנחה של שני עשרונים וכו' — בחינת מלכות ובחינת כתר וכו', מלמעלה למטה ומלמטה למעלה כאחד.

כיוון שהעומר הוא העלאת שם ב"ן כאור חוזר, מנחת הכבש שלו הייתה בת שני עשרונים: אחד כנגד מלכות, העשירית מלמעלה, ואחד כנגד כתר, העשירית מלמטה — שתי הבחינות יחד.

א"נ ע"ד מ"ש בזהר פ' חיי שרה⁵⁰ ובלק"ת שם⁵¹ דשם ב"ן נקי המכפלה.^{52, 53, 54} ועי' בפרדס בעה"כ בערך עשרון וברע"מ פ' פנחס דף רנ"ה)

לחלופין, על דרך מה שכתוב בזהר פרשת חיי שרה ובלקוטי תורה [של האריז"ל] שם, ששם ב"ן נקרא "המכפלה". ועיינו בפרדס, בערכי הכינויים, בערך "עשרון", וברעיא מהימנא פרשת פנחס, דף רנ"ה.)

תשובה נוספת: הזוהר על פרשת חיי שרה ולקוטי תורה של האריז"ל שם (כך לפי הערת קה"ת) מכנים את שם ב"ן "המכפלה", כלומר הכפול, משום שבעץ חיים שם ב"ן במילוי ה"א הוא הוי' כפולה. המאמר מפנה גם לפרדס, האומר שכל הספירות נקראות "עשרונים" במלכות, ולרעיא מהימנא על פרשת פנחס; כאן מסיימת הסוגריים.

והנה עייז שהיו מקריבים הקרבן ע"ג המזבח כהלכתו וכמשפטו עיי הכהן שהי' יודע לכוין בזה הי' שורה ומתגלה אש שלמעלה על המזבח

והנה, באמצעות הקרבת הקרבן על גבי המזבח כהלכתו וכמשפטו, בידי הכוהן שידע לכוון בכך, הייתה אש שלמעלה שורה על המזבח ומתגלה עליו;

המאמר חוזר לנקודה העיקרית: כאשר הכוהן הקריב את הקרבן על המזבח כהלכתו, בכוונה הראויה, אש שלמעלה שרתה על המזבח והופיעה עליו.

והוא ענ ין המשכת והשראת אור איס בבחי' מלי' עיי עשיית המצוה זו וכדומה בשאר

וזהי המשכת אור אין סוף והשראתו בבחינת מלכות באמצעות קיום מצווה זו, וכך גם בשאר

אותה אש היא אור אין סוף הנמשך ושורה במלכות באמצעות מצווה זו. כך הוא גם בשאר המצוות, כפי שנאמר בחלק הבא.

המצוות ציצית ותפילין שהמה ממש כדוגמת זריעת הגרעין בארץ שנבלע ונרקב בארץ ועל ידם שורה ומתגלה כח הצומח בבחי' כלי שהוא בחינת מלי'.⁵⁵

המצוות, ציצית ותפילין, הדומות ממש לזריעת גרעין באדמה, שנבלע בה ונרקב בתוכה; ובאמצעותן שורה כוח הצמיחה ומתגלה בכלי, שהוא בחינת מלכות.

ציצית ותפילין דומות ממש לזרע שנזרע באדמה, נבלע בה ונרקב בתוכה. באמצעותן שורה כוח הצמיחה ומתגלה בכלי — מלכות — כשם שהזרע הנרקב מעורר את הכוח הטמון באדמה.

קטע 5 • 81-9

מבהמה לאדם

8 וזהו ענין ספירת מ"ט יום שממשיכים הארה והמשכה לבחי' מלי' במ"ט יום עד שבועות שהוא בחי' כתר להיות שוין בקומתן שהוא ענין עליית המלכות ואז נק' בחינת אדם.

וזהו ענין ספירת ארבעים ותשעת הימים: במשך ארבעים ותשעת הימים נמשכת הארה והמשכה אל בחינת מלכות, עד שבועות, שהוא בחינת כתר, כדי שיהיו שוות בקומתן. זו היא עליית המלכות, ואז היא נקראת בחינת "אדם".

במשך ארבעים ותשעת ימי הספירה נמשכת הארה אל מלכות, עד שבועות, היום החמישים, שהוא כתר. אז מלכות עולה ומשתווה בקומתה למה שמעליה, ונקראת "אדם" במקום "בהמה".

ובשבועות היו מקריבין שתי הלחם שהוא בא מחטים שהוא מאכל אדם כו' חט"ה הוא כ"ב אותיות התורה⁵⁶ ואז הוא זמן מתן תורה.

ובשבועות היו מקריבים את שתי הלחם, שבאו מן החיטים, שהן מאכל אדם וכו'. חט"ה היא בגימטריה כ"ב, כנגד כ"ב אותיות התורה, ואז הוא זמן מתן תורה.

לכן בשבועות היו מקריבים את שתי הלחם מן החיטים, מאכל אדם, במקום השעורים של העומר, מאכל בהמה. "חט"ה היא בגימטריה כ"ב, כנגד כ"ב אותיות התורה, ושבועות הוא זמן מתן תורה.

9 והטעם לזה שע"י עשיית המצוה זו נמשך ונתגלה בחינת הארה מלמעלה לפי שקיום המצות הם נעשים מדברים גשמיים דוקא

הטעם לכך שעל ידי קיום מצווה זו נמשכת ומתגלה הארה מלמעלה הוא שקיום המצוות נעשה דווקא באמצעות דברים גשמיים,

מדוע מצווה זו ממשיכה אור מלמעלה? מפני שהמצוות נעשות דווקא באמצעות דברים גשמיים.

כמו קרבנות מכבשים ועזים וכן ציצית מצמר ותפילין מקלף גשמיים ושרשם הם מבחינת רפ"ח ניצוצין שמעולם התהו ואלה המלכים⁵⁷ כו'

כגון קרבנות מן הכבשים והעזים, וכן ציצית מצמר ותפילין מקלף — דברים גשמיים; שורשם הוא ברפ"ח ניצוצין מעולם התהו, שעליהם נאמר: "ואלה המלכים וגו'".

הקרבנות באים מן הכבשים והעזים, הציצית מצמר והתפילין מקלף. שורשם של הדברים הגשמיים האלה הוא ברפ"ח הניצוצות שנפלו מעולם התהו, הרמוזים בפסוק "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום" (בראשית לו, לא) — המלכים שמתו בשבירת הכלים.

ועל ידי קיום המצות עולה ומתברר הטוב למקומו ושרשו הוא ב"ן דס"ג שלמעלה משם מ"ה⁵⁸ המכרר שם ב"ן

ועל ידי קיום המצוות הטוב מתעלה ומתברר וחוזר למקומו; ושורשו הוא ב"ן דס"ג, שלמעלה משם מ"ה, המכרר את שם ב"ן.

קיום המצווה מעלה ומכרר את הטוב שבדברים האלה, ומשיב אותו למקומו. שורשו הוא ב"ן דס"ג, שלמעלה משם מ"ה, אף על פי ששם מ"ה הוא המכרר את שם ב"ן. מ"ה וב"ן הם שני אופני מילוי של שם הוי", שערכם המספרי 45 ו-52.

והוא ענין כל התורה כולה וידבר ה' אל משה לאמר משה הוא בחינת חכמה בחינת מ"ה גילוי אור א"ס בחכמה דבר אל בני ישראל כו' הם בחינת נצח והוד כו' סדר ההשתלשלות והמשכות מלמעלה למטה:

וזהו עניינה של התורה כולה: "וה' דיבר אל משה לאמור". משה הוא בחינת חכמה, בחינת מ"ה — גילוי אור אין סוף בחכמה; "דבר אל בני ישראל וגו'" הם בחינת נצח והוד וגו', סדר ההשתלשלות וההמשכות מלמעלה למטה.

כל התורה מתנהלת בסדר הזה: "וה' דיבר אל משה לאמור". משה הוא חכמה, שם מ"ה, גילוי אור אין סוף בחכמה; "דבר אל בני ישראל" הוא בחינת נצח והוד — הערוצים שדרכם השפע יורד שלב אחר שלב, מלמעלה למטה.

איברים, מזון ולבושים

10 ג והנה לזאת נקראו הרמ"ח מצות בשם רמ"ח אברין דמלכ⁵⁹ עד"מ כמו החיות המתפשט ומתלבש בכל אבר ואבר לפי מזגו הוא ע"י הדם.

3. משום כך נקראות 248 המצוות "248 איברי המלך". למשל, חיות המתפשטת ומתלבשת בכל איבר ואיבר, בהתאם למזגו, מגיעה אליו באמצעות הדם.

סעיף 3 מסביר מדוע נקראות 248 המצוות החיוביות "248 איברי המלך". בגוף, החיות מתפשטת לכל איבר לפי טבעו באמצעות הדם.

כי הדם הוא הנפש⁶⁰ והוא חום הטבעי וכידוע שעיקר חיות הנפש הוא ע"י חום הטבעי ורתיחת הדמים משא"כ ח"ו בהיפוך הוא הקרירות

שהרי "הדם הוא הנפש", והוא החום הטבעי. כידוע, חיות הנפש באה בעיקר באמצעות החום הטבעי ורתיחת הדם, ואילו, חס ושלוש, ההפך מכך הוא קור,

"הדם הוא הנפש" (דברים יב, כג): הדם נושא את חומו הטבעי של הגוף, וקיום חיות הנפש תלוי בחום הזה וברתיחת הדם. קור הוא ההפך מכך.

שהוא הסתלקות החיות מהגוף כן הוא ענין המצות ששרשם ומקורם מבחי" כתר תר"ך עמודי אור כו'.

שהוא הסתלקות החיות מן הגוף. כך גם המצוות: שורשן ומקורן מבחינת כתר, 620 עמודי אור וכו'.

קור פירושו שהחיות מסתלקת מן הגוף. כך גם המצוות נושאות חיות, ושורשן בכתר: ערכה המספרי של המילה "כתר" הוא 620 — 613 מצוות התורה ושבע מצוות מדברי סופרים, "620 עמודי אור".

11 וכמשל העמוד שע"י נמשך מלמעלה למטה כו'. כן ע"י המצוה נמשך אור א"ס להתלבש בבחי' כלי ועיקר המשכה זו הוא בחי' גבורה⁶¹ דוקא ולא בחי' דין ח"ו

כמו בדימוי של עמוד, שדרכו נמשך [דבר] מלמעלה למטה וכו', כך באמצעות המצווה נמשך אור אין סוף ומתלבש בכלי. עיקר המשכה זו הוא דווקא בבחינת גבורה, ולא בבחינת דין, חלילה;

כשם שעמוד מעביר דבר מלמעלה למטה, כך מצווה ממשיכה את אור אין סוף למטה, כדי שיתלבש בכלי. המשכה זו נובעת בעיקר מגבורה, כוח הריסון, אך לא מדין במשמעותו הקשה.

אלא אדרבה הוא עיקר ההתפשטות החיות ושרשם מבחי' הי"ג דעתיק בוצינא דקרדוניתא⁶² שלמעלה מבחי' חסדים

אדרבה, היא עיקר התפשטות החיות, ושורשה בחינת חמש הגבורות דעתיק, בוצינא דקרדוניתא — "נר החשכה" — שלמעלה מבחינת חסדים.

אדרבה, הגבורה היא שפועלת בעיקר את התפשטות החיות. שורש המצוות הוא בחמש הגבורות דעתיק, בוצינא דקרדוניתא, "נר החשכה" שבזוהר, שלמעלה מן החסדים.

(ועמ"ש בדי"ה כי ביום הזה יכפר^{63,64} בענין ושמתיך בנקרת הצור⁶⁵ ובדי"ה שוש אשיש^{66,67} בענין תגל נפשי באלקי ובדי"ה ושאתם מים^{68,69} גבי כוס ישועות)⁷⁰ כי מבחי' חסדים נעשה בחי' מקיף לבד.

(וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "כי ביום הזה יכפר", בענין "ושמתיך בנקרת הצור"; ובמאמר המתחיל "שוש אשיש", בענין "תגל נפשי באלקי"; ובמאמר המתחיל "ושאתם מים", בענין "כוס ישועות"). כי מבחינת החסדים נוצרת רק בחינת מקיף,

המאמר מפנה לשלושה מאמרים העוסקים ברעיון זה: ביום הכיפורים, בענין "שוש אשיש", ובענין ניסוך המים בסוכות. החסד כשלעצמו יוצר רק אור מקיף, המקיף את האדם בלי להיכנס לתוכו.

כמ"ש וימינו תחבקני⁷¹ כו' בחי' אחוריים לבד. ואף שבזה גדול בחי' כח החסדים שהמה מתפשטים למקום נמוך מאד כמו אברהם שיצא ממנו ישמעאל

כמו שכתוב: "וימינו תחבקני" וכו' — בחינת אחוריים בלבד. ואף שבכך כוח החסדים גדול יותר, משום שהם מתפשטים למקום נמוך מאוד, כפי שאברהם הוליד את ישמעאל,

כמו שנאמר בשיר השירים: "וימינו תחבקני" — חיבוק נוגע רק מבחוץ, בבחינת "אחוריים". אמנם לחסד יש טווח רחב יותר, והוא מתפשט גם למקומות נמוכים מאוד, כפי שישמעאל יצא מאברהם, איש החסד.

אך עכ"ז הוא רק בבחי' מקיף לבד ולא בבחי' פנימי כמו שהשפעת הגבורות הם בבחי' פנימי דוקא כמו השפעת החיות בהאבר כו'

אף על פי כן, הוא בבחינת מקיף בלבד ולא בבחינת פנימי, ואילו השפעת הגבורות היא דווקא בבחינת פנימי, כמו השפעת החיות לתוך האיבר וכו'.

ובכל זאת, החסד נשאר בחוץ ומקיף, ואילו השפעת הגבורות נכנסת פנימה, כפי שהחיות נכנסת לאיבר.

ולזאת נקראו המצות בשם פירות שהוא עד"מ כמו המזון שהוא פנימי והוא עיקר חיות הגוף

ולכן המצוות נקראות "פירות", בדומה למזון, שהוא פנימי ועיקר החיות של הגוף;

לכן המצוות נקראות פירות: הפרי הוא מזון, הנכנס לגוף ומהווה את מקור חיותו העיקרי.

כי לא יחיי בלי טרף ומזון אף שיתלבש בכמה לבושים אא"כ יאכל אז יתחזקו כוחות הגוף שלו שהרי האדם אינו יכול לחיות בלי טרף ומזון, גם אם יתלבש בלבושים רבים; רק אם יאכל יתחזקו כוחות גופו. לבושים אינם מקיימים את האדם בחיים, רבים ככל שיהיו; רק אכילה מחזקת את כוחות הגוף.

(ועמ"ש ג"כ מזה בד"ה אז ישיר כו' עלי באר^{72,73} וסד"ה כי ההרים⁷⁴ ימוש⁷⁵ איך ע"י המצות נמשך א"פ וא"מ).

(וראו גם מה שנכתב על כך במאמר המתחיל "אז ישיר וגו' עלי באר", ובסוף המאמר המתחיל "כי ההרים ימוש", על כך שעל ידי המצוות נמשכים אור פנימי ואור מקיף.)

המאמר מפנה לשני מאמרים נוספים, על שירת הבאר ועל "כי ההרים ימוש", המסבירים כיצד המצוות ממשיכות הן אור פנימי והן אור מקיף.

וגם המצות נק' בשם לבושים כנודע מאמר הזהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים⁷⁶ שהם לבושים פי' בחי' מקיף.

גם המצוות נקראות "לבושים", כידוע מדברי הזוהר על הפסוק "ואברהם זקן בא בימים", שפירושו שהם לבושים — כלומר, בחינה של [אור] מקיף.

גם המצוות נקראות לבושים. הזוהר מפרש את הפסוק "ואברהם זקן בא בימים" (בראשית כד, א) כעוסק בלבושים, ולבושים הם אור מקיף.

והיינו כי באמת אין הנשמה יכולה לקבל ולהיות נהנה מזיו ואור ג"ע העליון בלתי לבוש שהוא לבושי המצות וזהו מ"ש וגבעות בצדקה⁷⁷ קאי על מעשה המצות

כלומר, לאמיתו של דבר הנשמה אינה יכולה לקבל וליהנות מזיו ומאור גן עדן העליון בלי לבוש, והלבוש הוא לבושי המצוות. וזהו שכתוב "והגבעות בצדקה": הכוונה היא לקיום המצוות;

בלי לבוש הנשמה אינה יכולה לקבל את אור גן עדן העליון או ליהנות ממנו, והלבושים שלה הם המצוות. לכן "והגבעות בצדקה" (תהלים עב, ג) מתייחס לעשיית מצוות.

כי דרך כלל נקראו כל המצות בשם צדקה כמבואר בלק"א והאדם המקיים אותם נק' ג"כ בשם צדיק כו' שהוא עושה צדקה

שכן בדרך כלל כל המצוות נקראות צדקה, כפי שמבואר בלקוטי אמרים; וגם האדם המקיים אותן נקרא צדיק וכו', משום שהוא עושה צדקה,

בדרך כלל כל המצוות נקראות צדקה, כפי שמבואר בלקוטי אמרים (תניא), ומי שמקיים אותן נקרא צדיק, עושה צדקה.

כמו עדי"מ מעשה הצדקה בגשמיות שנותן פרוטה לעני ובוזה מחייהו כן הוא הענין בקיום המצות נקראו המצות בשם צדקה

כמו, למשל, במעשה הצדקה בגשמיות: אדם נותן פרוטה לעני ובכך מחיה אותו; כך גם בקיום המצוות — המצוות נקראות צדקה,

מי שנותן מטבע לעני מחיה אותו; גם המצוות נקראות צדקה משום שהן מעניקות חיות, כפי שמוסבר בחלק הבא.

כי איהו צדיק ואיהי צדקה בחי' מלכות מקור הגבורות כו' ואז נק' צדק. אך ע"י הצדקה נמשך בה ה' ונק' צדקה כו'.

כי "הוא צדיק והיא צדקה": היא בחינת מלכות, מקור הגבורות וכו', ואז היא נקראת צדק. אך באמצעות הצדקה נמשכת בה אות ה', והיא נקראת צדקה וכו'.

במאמר "הוא צדיק והיא צדקה", היא מלכות, מקור הגבורות, ומצד עצמה היא נקראת צדק, כלומר דין קפדני. באמצעות הצדקה נמשכת בה אות ה', והצדק נעשה צדקה.

קטע 7 • 12

דילוג וקפיצה

12 וזהו ענין מדלג על ההרים⁷⁸ שהם בחינת אבות ודילוג הוא ברגל א' משא"כ מקפץ על הגבעות שהקפוץ הוא בחי' ב' הרגלים כאחת

וזהו פירוש "מדלג על ההרים", שהם בחינת האבות: דילוג נעשה ברגל אחת; ואילו "מקפץ על הגבעות" — קפיצה היא בכחינת שתי הרגליים יחד,

כעת אפשר לבאר את הפסוק: "מדלג על ההרים" — ההרים הם האבות, ודילוג נעשה ברגל אחת. "מקפץ על הגבעות" — קפיצה נעשית בשתי הרגליים יחד.

שהוא בחי' שמאל דוחה וימין מקרבת⁷⁹ וכנ"ל שבבחי' המצות יש ב' בחינות אלו פנימי ומקיפים ובחינת פנימי הוא שמאל דוחה שלא תהי' ההשפעה

וזהו בחינת "שמאל דוחה וימין מקרבת". וכאמור לעיל, במצוות יש שתי בחינות אלו: פנימיות [האורות] ומקיפים [האורות]; והבחינה הפנימית היא "שמאל דוחה", כדי שההשפעה תהיה

שתי הרגליים יחד הן שמאל וימין, כמאמר חז"ל: "שמאל דוחה וימין מקרבת". במצוות, כפי שהתבאר, יש אור פנימי ואור מקיף; האור הפנימי הוא בחינת שמאל, הדוחה ומעכבת את ההשפעה.

רק לפי ערך המקבל משא"כ בחינת החסדים שהוא שרש המקיפים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך מאד.

רק לפי מידת יכולתו של המקבל; ואילו החסדים, שהם שורש המקיפים, יורדים ממקום גבוה למקום נמוך מאד. האור הפנימי ניתן רק במידה שהמקבל מסוגל לקבל. לעומת זאת, החסדים, שורש האורות המקיפים, יורדים ממקום גבוה למקום נמוך מאד.

קטע 8 • 139

האימהות והדעת העליונה

13 ולו את דימה האימהות שהן בחינת המצות כנ"ל לגבעות בצדקה⁸⁰ שהם היו במעלה יותר מהאבות ולכך היו עקרות כי נשמותיהם היו בבחינת דכורא כו'.

ולכן דימה את האימהות, שהן בחינת המצוות כנ"ל, ל"גבעות בצדקה", שכן הן היו במעלה גבוהה יותר מן האבות, ומשום כך היו עקרות, מפני שנשמותיהן היו בבחינת דכורא וכו'.

משום כך האימהות, שהן בחינת המצוות, נמשלו ל"גבעות בצדקה". הן עמדו במעלה גבוהה יותר מן האבות; הטקסט מציג זאת כסיבה לעקרותן, שכן נשמותיהן היו בבחינת דכורא, המדרגה הזכרית.

אך עתה הוא שם מ"ה המכרר שם ב"ן אבל לאחר הבירור אז יהי א"ח עט"ב ב"ן יתעלה בס"ג והוא ע"י בחינת ובכל מאדך⁸¹ שהוא בלי גבול.

אך עתה שם מ"ה הוא המכרר את שם ב"ן; ולאחר הבירור, אזי תתקיים בחינת "אשת חיל עטרת בעלה": ב"ן יעלה לס"ג. והדבר נעשה באמצעות בחינת "ובכל מאדך", שהיא בלי גבול;

כעת, בעולם הזה, שם מ"ה מכרר את שם ב"ן. לאחר השלמת הבירור תתקיים בחינת "אשת חיל עטרת בעלה": ב"ן יעלה לס"ג, שלמעלה ממ"ה. הדבר נעשה באמצעות "ובכל מאדך" — אהבה בלי גבול.

משא"כ ובכל נפשך עדיין הוא בבחי' כלי אבל בחי' מאד הוא למעלה מבחי' כלי ע"י אתכפייא מבחי' גבורות דוקא כידוע מעלת בעל תשובה שהוא בחילא יתיר כו' וד"ל.

ואילו "ובכל נפשך" עדיין הוא בבחינת כלי; אבל בחינת מאד היא למעלה מבחינת כלי, על ידי אתכפייא, דווקא מצד בחינת הגבורות, כידוע מעלתו של בעל תשובה, שהוא בחילא יתיר וכו'. וד"ל.

"ובכל נפשך" עדיין נתון בתוך כלי, כלומר בתוך מידה, ואילו מאד הוא למעלה מכל כלי. מגיעים לכך באמצעות אתכפייא — הכנעת עצמו — הנובעת מן הגבורות, כפי שמצינו אצל בעל התשובה, שבא "בחילא יתיר".

(ועמ"ש בד"ה ואלה המשפטים⁸² בענין וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה⁸³ כו' אדם הוא כחי' דעת נשמות דאצילות.

(ועיין במה שכתוב בד"ה ואלה המשפטים" בענין וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה וגו'": "אדם" הוא כחינת דעת, נשמות דאצילות.

כאן מתחילה הערת סוגריים ארוכה. המאמר על "ואלה המשפטים" מסביר את הפסוק "וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה" (ירמיהו לא, כז): "אדם" הוא דעת, נשמות דאצילות.

בהמה ב"ן נשמות דבריא ומשם ממשיך כחינת הדעת גם בבי"ע כו' ונתתי עשב בשדך לבהמתך⁸⁴ והיינו לפי שהוא מבחי' דעת העליון כו'.

"בהמה" היא ב"ן, נשמות דבריא; ומשם ממשיכים את כחינת הדעת גם בבי"ע וכו': "ונתתי עשב בשדך לבהמתך". כלומר, הדבר הוא מפני שהוא מבחינת דעת העליון וכו';

"בהמה" בגימטריה 52, כשם ב"ן: אלו נשמות דבריא, שבאמצעותן נמשכת הדעת גם לדבריא, ליצירה ולעשיה, כמו בפסוק "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" (דברים יא, טו). הדבר אפשרי משום שמקורה בדעת העליון.

ע"ש ועד"ז יובן משנ"ל לעיל בענין עליית המלי' מבחי' שנק' בשם בהמה לבחי' אדם והיינו בשבועות מתן תורה שהתורה היא מבחי' דעת היותר עליון כמ"ש הרמ"ז ר"פ קרח ועי"ז נמשך כחי' דעת בכנס"י.

ע"ן שם. ועל דרך זו יובן מה שנתבאר לעיל בענין עליית המלכות מבחינה הנקראת "בהמה" לבחינת "אדם": הדבר הוא בשבועות, זמן מתן תורה, שכן התורה היא מבחינת הדעת העליון ביותר, כפי שכתב הרמ"ז בתחילת פרשת קורח; ועל ידי כך נמשכת כחינת דעת בכנסת ישראל.

באותו אופן, בשבועות, זמן מתן תורה, המלכות עולה מבחינת "בהמה" לבחינת "אדם", מפני שהתורה באה מבחינת הדעת העליון ביותר, כפי שכתב הרמ"ז בפרשת קורח; באמצעותה נמשכת הדעת בכנסת ישראל.

והנה מבואר במ"א כפי' שלח בד"ה ואם האכל יאכל בענין מנחת נסכים שהסלת הוא המשכת הדעת והשמן והיין הם חו"ב כו'.

והנה מבואר במקום אחר, בפרשת שלח, בד"ה ואם האכל יאכל", בענין מנחת הנסכים, שהסולת היא המשכת הדעת, ואילו השמן והיין הם חכמה ובינה וכו'.

המאמר בפרשת שלח על "ואם האכל יאכל" מסביר את המנחה הבאה עם הנסכים: הסולת היא המשכת הדעת, והשמן והיין הם חכמה ובינה.

וא"כ לפי הכבש הבא עם העומר שמנחתו היתה כפולה שני עשרונים⁸⁵ סלת י"ל שהוא ענין המשכת הדעת ממדרגה עליונה יותר.

ואם כן, לפי זה, בעניין הכבש הבא עם העומר, שמנחתו הייתה כפולה — שני עשרונים סולת — יש לומר שזהו ענין המשכת הדעת ממדרגה עליונה יותר.

לפי זה, אפשר לומר שהמנחה הכפולה של כבש העומר, שני עשרונים סולת, מבטאת המשכת דעת ממדרגה עליונה יותר.

ואפשר לומר ע"ד שנת' בד"ה ואלה המשפטים הנ"ל שכדי להמשיך הדעת גם בבחי' בהמה היינו בבי"ע צ"ל מקור ההמשכה מלמעלה מאצי".

ואפשר לומר, על דרך המבואר במאמר המתחיל "ואלה המשפטים" שנוצר לעיל, שכדי להמשיך דעת גם בבחינת "בהמה", כלומר בעולמות בריאה, יצירה ועשיה, מקור ההמשכה צריך להיות למעלה מאצילות.

בהמשך למאמר על "ואלה המשפטים": כדי להביא דעת גם ל"בהמה", כלומר לעולמות בריאה, יצירה ועשיה, מקורה צריך להיות למעלה מאצילות.

והיינו כמ"ש כי אל דעות⁸⁶ הוי שכולל ב' בחי' דעת כו' וכמ"ש ג"כ ע"פ משה ידבר⁸⁷ שמשם דייקא נמשך הכח שיהי הגילוי גם למטה כו'.

כלומר, כפי שכתוב "כי אל דעות הוי", הכולל שתי בחינות של דעת וכו'; וכפי שנכתב גם על הפסוק "משה ידבר", שדווקא משם נמשך הכוח לכך שהגילוי יהיה גם למטה וכו'.

"אל דעות", דעות בלשון רבים (שמואל א' ב, ג), כולל שתי בחינות של דעת. כאן נזכר גם הביאור על "משה ידבר" (שמות יט, יט): דווקא מן הבחינה הנעלית הזאת נמשך הכוח לגילוי למטה.

וזהו ענין שני עשרונים לרמוז לדעת עליון ודעת תחתון. שעם היות הדעת המתפשט לקיום המדות וחיותן נק' דעת תחתון אך כדי שיומשך ויתפשט גם בבי"ע צ"ל מקור ההמשכה מדעת עליון כו'

וזהו ענינם של שני עשרונים: לרמוז לדעת עליון ולדעת תחתון. אף שהדעת המתפשטת כדי לקיים את המדות ולהחיותן נקראת דעת תחתון, כדי שתימשך ותתפשט גם בעולמות בריאה, יצירה ועשיה, מקור ההמשכה צריך להיות מדעת עליון וכו'.

שני העשרונים הם דעת עליון ודעת תחתון. דעת תחתון מקיימת את המדות, אך כדי שתגיע לעולמות בריאה, יצירה ועשיה עליה להימשך מדעת עליון.

והגם דבחי' זו שמבחינת בהמה מתעלה בבחי' אדם הוא בשבועות דייקא י"ל דגם בקרבן העומר וספירת העומר צ"ל הכנה לזה להמשיך בחי' דעת שהרי גם להפך המדות דנה"ב הוא ע"י הדעת דייקא.

ואף שבחינה זו, שבה הבחינה של "בהמה" מתעלה לבחינת "אדם", היא דווקא בחג השבועות, אפשר לומר שגם בקרבן העומר ובספירת העומר נדרשת הכנה לכך, על ידי המשכת בחינת דעת; שהרי גם הפיכת המדות של הנפש הבהמית נעשית דווקא באמצעות הדעת.

אף שהעלייה מ"בהמה" ל"אדם" מתרחשת בחג השבועות, קרבן העומר וספירת העומר צריכים להכין לכך מראש, באמצעות המשכת דעת, שכן גם בירור המדות של הנפש הבהמית נעשה באמצעות הדעת.

ועי"ל בענין שני עשרונים סולת ע"פ מ"ש בפע"ח שער ספירת העומר פ"ג כי מן הדעת כו' הוא כפול בבחי' א"פ ובחי' א"מ⁸⁸ כו'. ועיין עוד בפרדס בעה"כ בערך עשרון):

ועוד אפשר לבאר את ענין שני עשרוני הסולת, על פי הכתוב בפרי עץ חיים, שער ספירת העומר, פרק ג, שמן הדעת וכו' הוא כפול בבחינת אור פנימי ובבחינת אור מקיף וכו'. ועיינו עוד בפרדס, בערכי הכינויים, בערך עשרון):

ביאור נוסף: בפרי עץ חיים (שער ספירת העומר, פרק ג) נאמר שהנמשך מן הדעת כפול, כאור פנימי וכאור מקיף. שוב מפנה הטקסט לפרדס בערך "עשרון", והסוגריים נסגרים.

בעבודה

האור נמשך למטה באמצעות קיום המצוות בפועל בדברים גשמיים, כשם שצריך לזרוע זרע בפועל, ולא די בהכנה או בהרגשה בלבד. והמדרגה העליונה ביותר, "בכל מאודך", שלמעלה מכל כלי, מושגת באמצעות אתכפיה, הכנעת עצמו, כמו אצל בעל התשובה, שבא בכוח גדול יותר.

שאלות לשיחה

1. מדוע המאמר מדגיש שעל הזרע להירקב לפני שכוח הצמיחה יכול לפעול, ומה הדבר מלמד על המצוות?
2. החסד מגיע למטה יותר מן הגבורה, ובכל זאת המאמר מכנה את הגבורה עיקר התפשטות החיות. כיצד הוא מיישב זאת?
3. מה מלמדת מנחתו הכפולה של כבש העומר, לצד נסכים שאינם כפולים, על העומר כעלייה מלמטה?
4. מדוע המצוות נקראות הן "פירות" והן "לבושים", וכיצד שני הכינויים מתאימים לשתי הרגליים של ה"קפיצה"?
5. באיזה מובן האימהות גבוהות מן האבות, ומה ישתנה "לאחר הבירור"?

הערות

פסקה 1

1 ולהבין... בביאור היטיב

בהערת קה"ת נאמר שנוסח אחר (הנחה) של מאמר זה נדפס שם, בעמ' 72.
הערת קה"ת
הנחה אחרת בסה"מ תקס"ט ע' עב. וראה באוה"ת שה"ש כרך ג ע' תתפד
שנרשם בגוכתי"ק מהורש"ב: "נר" שייך לדרוש קול דודי שבלקו"ת".

2 וערפו אותה אל נחל איתן

הזקנים מורידים את העגלה אל נחל איתן "אשר לא יעבד בו ולא יזרע",
ושם עורפים אותה בנחל. הפסוק מובא כאן בקיצור.

Deuteronomy 21:4 דברים כ"א:ד'

והורדו זקני העיר ההוא את־העגלה אל־נחל איתן אשר לא־יעבד בו
ולא יזרע וְעָרְפוּ־שָׁם אֶת־הָעֵגֶלָה בְּנָחַל:

And the elders of that city shall bring down the heifer unto a
rough valley, which may neither be plowed nor sown, and
shall break the heifer's neck there in the valley

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים כא, ד.

3 נחל איתן שהוא קשה

הגמרא מפרשת את המילה "איתן" במשמעותה הפשוטה, "קשה", ומביאה
לכך ראייה מן הכתוב.

Sotah 46a:23 סוטה מ"ו א:כ"ג

ומורידין אותה אל נחל איתן. "איתן" כמשמעו, קשה. תנו רבנן: מניין
לאיתן שהוא קשה — שנגמר:

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

4 רבי יוחנן בן שאול: ה' אמר, יבוא דבר שלא עשה פירות ויערף במקום
שאינו עושה פירות, וכפר על מי שלא הניחו לו לעשות פירות. הגמרא
מסיקה שה"פירות" הם מצוות.

Sotah 46a:22 סוטה מ"ו א:כ"ב

אמר רבי יוחנן בן שאול, מפני מה אמרה תורה: הביא עגלה בנחל?
אמר הקדוש ברוך הוא: לבא דבר שלא עשה פירות, ויערף במקום שאין
עושה פירות, וכפר על מי שלא הניחו לו לעשות פירות. מאי פירות?
אילימא פריה ורביה — אלא מעתה אגזן ואפריס הכי נמי דלא
ערפינו? אלא מצות.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

5 "קול דודי, הנה זה בא, מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות". זהו הפסוק
שהמאמר מבקש לבאר.

Song of Songs 2:8 שיר השירים ב':ח'

קול דודי הנה־זה בא מדלג על־ההרים מקפץ על־הגבעות:

Hark! my beloved! behold, he cometh, Leaping upon the
mountains, skipping upon the hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 2

6 תדשא הארץ דשא

"תדשא הארץ דשא, עשב מזריע זרע, עץ פרי עושה פרי למינו". המאמר
רואה באמירה זו את מקור כוח הצמיחה שעדיין מצוי בארץ.

Genesis 1:11 בראשית א':יא

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דֶּשֶׂא עֵשֶׂב מְזִרִיעַ זֶרַע עֵץ פֶּרִי עֹשֶׂה פֶּרִי
לְמִינוֹ אֲשֶׁר זֶרְעוֹ־בוֹ עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן:

And G-d said: 'Let the earth put forth grass, herb yielding
seed, and fruit-tree bearing fruit after its kind, wherein is
the seed thereof, upon the earth.' And it was so

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית א, יא.

7 והוא לפי ענין ההרכבה והמוזיג

הקטע המקביל בנוסח האחר אומר: "כי כך היא דרכו וטבעו של כוח היולי
רוחני וחסר צורה: להתלבש בחומר שהוכן עבורו, ואז הוא נעשה צורה
לאותו חומר לפי הכנתו; אבל אין זו עצמותו כלל".

הערת קה"ת

בסה"מ תקס"ט ע' עג: "כי זהו דרכו וטבעו של כח ההיולי הרוחני להתלבש
בחומר המוכן ואז נעשה צורה לחומר ההוא כפי הכנת אותו החומר, אבל
אין זה עצם מהותו כלל".

8 כד"ה פתח אליהו

המאמר על תפילת הפתיחה של אליהו מתחיל ב"13c. בהמשך מוסבר
שמתיקות התפוח אינה מצויה כמות שהיא בכוח הצומח שבארץ: המתיקות
נמשכת מחסד והמרירות מגבורה, תכונות רוחניות שנעשו גשמיות במהלך
ירידת המדרגות.

הערת קה"ת

תו"א יג, ד ואילך.

9 זריעת הגרעין הוא בחינת העלאת מ"ן

בסוף אותה איגרת כותב אדמו"ר הזקן שחלק ממה שצומח מן הארץ בא
באמצעות העלאת מ"ן, כלומר מה שנורע וניטע, ושפירות אלה עדינים
הרבה יותר ממה שצומח מכוח הצומח שבארץ בלבד; מכאן אפשר להבין
כיצד נמשכים אורות עליונים באמצעות האדם.

הערת קה"ת

ראה אגה"ק סי' כ בסופו (קלב, ב).

10 אור זרוע לצדיק

"אור זרוע לצדיק, ולישרי לב שמחה". המאמר מפרש את "זרוע" כפשוטו:
אורו של ה' נמשך למטה כשם שזורעים זרע.

Psalms 97:11 תהילים צ"ז:יא

אור זרע לצדיק ולישרי־לב שמחה:

Light is sown for the righteous, And gladness for the upright
in heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים צז, יא.

11 אור זרוע לצדיק

בוהר על תרומה נאמר שללא אור זה העולם לא היה יכול להתקיים אפילו יום אחד, ככתוב: "עולם חסד יבנה", ושהקדוש ברוך הוא זרע אור זה בגנו באמצעות הצדיק, הגנו. כאן הטקסט מפנה את הקורא לעניין האור ה"זרוע".

Zohar, Terumah 74:734-76:742 ספר זוהר, תרומה ע"ד:תשל"ד- ע"ו:תשמ"ב

It was this light that the Holy One sowed in the Garden of Eden, and through the agency of the Righteous, who is the Gardener of the Garden, He set it in rows; and He took it and sowed it as the seed of truth in rows in the Garden, where it grew, multiplied, and brought forth fruit which has nourished the world, as it is written: "A light sown to the righteous." (Ps. 97, 11)

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

12 בוהר תרומה קס"ו ב'

תורה אור מצטט שם את זוהר הזה על תרומה (166b-167a): הקדוש ברוך הוא זרע אור זה בגנו באמצעות הצדיק, הגנו, והאור הזרוע מניב פירות תמיד. ה"גן" מוסבר כהמשכת הקו ממלכות של אין סוף, ועבודת הגנו — כעבודת הבירורים.

הערת קה"ת

הלשון נעתק בתר"א מד, ג.

13 לאו מכל אינון מדות כלל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ת"ז שם.

14 לאו מכל אינון מדות כלל

בתפילת הפתיחה של אליהו (פתח אליהו), לאחר תיאור הספירות, נאמר בתיקוני זוהר על ה': "אבל לאו מכל אילין מדות כלל". הטקסט מביא זאת כדי לומר שכל הספירות הן כאין לפני עצמותו.

Tikkunei Zohar 17b:5-7 תקוני זוהר י"ז ב:ה-ז'

אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולאן משפט ידיע' דאיהו רחמי ולאן מכל אילין מדות כלל. קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ירך דהא רשותא אית לך (נ"א אתיהיב לך) לגלאה רזין טמירין על ירך מה דלא אתיהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כען. קם רבי שמעון פתח ואמר לך יי' הגדולה והגבורה וכו'

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

15 וכידוע מ"ש בע"ח

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ע' ש' התיקון פ"ב. ובי' מ"ן ומ"ד דרוש ב'. ובש' דרושי נקודות פ"ו. [כ].

16 כד סליק ברעותא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

זח"א פו, סע"ב. [כ].

17 כד סליק ברעותא למברי עלמא

"כד סליק ברעותיה דקודשא בריך הוא למברי עלמא". הטקסט מפרש את "סליק", "עלה", כהסתלקות של הצמצום, בעקבות עץ חיים.

Zohar, Lech Lecha 22:225-24:237 ספר זוהר, לך לך כ"ב:רכ"ה- כ"ד:רל"ז

AND MELCHIZEDEK KING OF SALEM BROUGHT FORTH BREAD AND WINE. R. Simeon adduced here the text "In Salem also is his tabernacle" (Ps. 76, 3). He said: 'When G-d decided to create the world, He first produced a flame of a scintillating lamp. He blew spark against spark, causing darkness and fire, and produced from the recesses of the abyss a certain drop which He joined with the flame, and from the two He created the world

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

18 "כי אמרתי עולם חסד יבנה". הטקסט מחיל זאת על תחילת הבריאה, שבה האור נמשך ללא אתערותא דלתתא.

Psalms 89:3 תהילים פ"ט:ג'

כִּי־אֶמְרָתִי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה שְׁמִים תָּכֵן אֲמוֹנֶתָּה בָּהֶם:

For I have said: 'For ever is mercy built; In the very heavens Thou dost establish Thy faithfulness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 3

19 כד"ה כי תבואו אל הארץ

במאמר הזה התורה נמשלת ללחם, מזון הנשמה, שצריך להיספג ב"איברי" הנשמה, כשם שהלחם נעשה לבשרו של האוכל. לאחר מכן המאמר עובר למלאכות השבת, שהמשנה מונה לפי סדר הכנת הלחם.

הערת קה"ת

לעיל פי' בהר מ, ב.

20 כי תבואו אל הארץ

"כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם, ושבתה הארץ שבת לה". זהו הפתיח של המאמר בפרשת בהר שהטקסט מצטט.

Leviticus 25:2 ויקרא כ"ה:ב'

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נָתַן לָכֶם וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה

Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21 "כי כאשר הארץ מוציאה את צמחה וכגנה זרועיה תצמיח, כן ה' אלקים יצמיח צדקה ותהילה". זהו הפתיח של המאמר בפרשת ניצבים שהטקסט מצטט.

Isaiah 61:11 ישעיהו ס"א:יא

כִּי כַאֲרֵץ תּוֹצִיא צִמְחָה וּכְגִנָּה יִרְעֶיהָ תִּצְמִיחַ כֵּן אֲדֹנָיִי ה' יִצְמִיחַ צְדָקָה וְתִהְיֶה נִגְדַּת כָּל־הַגּוֹיִם:

For as the earth bringeth forth her growth, And as the garden causeth the things that are sown in it to spring forth; So the L-rd GOD will cause victory and glory To spring forth before all the nations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 4

29 וכמו מצות ספירת העומר

התליל האחר פותח את החלק הזה כך: "כדי להבין ביתר ביאור כיצד המצוות דומות לזריעה, כנוצר לעיל: אנו רואים זאת במצוות הקרבת העומר", ומרחיב על כך שם.

הערת קה"ת

בסה"מ תקס"ט ע' עה נתבאר "ולהבין בתוס' ביאור בענין המצוות איך שהן כדמיון הזריעה כנ"ל הנה אנו רואים במצוות הקרבת העומר" ע"ש בארוכה.

30 על הפתח

"ה' יפסח על הפתח ולא ייתן למשחית לבוא אל בתיכם." הטקסט מפרש את הפתח כמלכות דאצילות, שעליה דילג אור הפסח.

Exodus 12:23 שמות י"ב:כ"ג

וְעָבַר ה' לְנֹגֶף אֶת־מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת־הַדָּם עַל־הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וַיִּפְסַח ה' עַל־הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לָבֹא אֶל־בְּתֵיכֶם לְנֹגֶף:

For the L-RD will pass through to smite the Egyptians; and when He seeth the blood upon the lintel, and on the two side-posts, the L-RD will pass over the door, and will not suffer the destroyer to come in unto your houses to smite you.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 יום הוא בגימט' אל הוי'

ההערה מציינת שמקור הגימטריה הזאת מובא שם. הקטע ההוא, מבין המאמרים על העומר באמור, מסביר גם את הכירורים של מלכות כ"נותנת טרף לביתה", וקורא להם שעורה, שיעור ה"א, "מאכל בהמה ההיא", כפי שעושה מאמר זה בהמשך.

הערת קה"ת

נסמן לעיל פי אמור לו, ב. בסה"מ תקס"ט ע' עו: "כידוע דג"י דיום הוא נ"ז עם הכולל שהוא ג"י דאל הוי".

32 יום הוא . . הנק' עומר

ההערה מציינת שהקטע הזה מצוטט שם.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת פי בהעלותך ע' תו.

פסוקה 5

33 ודמות פניהם פני אדם

"ודמות פניהם: פני אדם, ופני אריה אל הימין". הפנים העליונות ביותר במרכבה הן פני אדם.

Ezekiel 1:10 יחזקאל א':י'

וְדֹמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל־יְמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־שׁוֹר מִהֶשְׂמָאוֹל לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־נִשָּׁר לְאַרְבַּעַתָּם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל א, י'.

22 וּבְדִיהַ כִּי כֹאֲרֵץ תּוֹצִיא צִמְחָה

שם הפסוק מיושם על ההתגלות שמביא קיום המצוות, שעליו מדבר הכתוב בלשון זריעה ("זרעו לכם לצדקה", "זרע צדקות"). מובא שם אותו משל: לפרי יש טעם טוב ותענוג שלא היו בגרעין, מפני שהצמיחה באה מכוח הצמיחה שבארץ, מן המאמר "תדשא הארץ", שהוא כוח אלוקי.

הערת קה"ת

לעיל פי נצבים נ, ד.

23 וּבְדִיהַ הַבָּאִים יִשְׂרָשׁ

שם "יִשְׂרָשׁ" הן המצוות, שירדו מן הרצון העליון כדי להתלבש בדברים גשמיים, ו"יִשְׂרָאֵל יִפְרַח וַיִּצְיֵץ" היא צמיחה מהעלם לגילוי. גם "זרע צדקות מצמיח ישועות" מתפרש באותו אופן: הזריעה היא המצוות והצדקה.

הערת קה"ת

תו"א נג, ד.

24 הַבָּאִים יִשְׂרָשׁ

"בימים הבאים יִשְׂרָשׁ יַעֲקֹב, יִצְיֵץ וּפְרַח יִשְׂרָאֵל". זהו הפתיח של המאמר שהטקסט מצטט.

Isaiah 27:6 ישעיהו כ"ז:ו'

הַבָּאִים יִשְׂרָשׁ יַעֲקֹב וְיִצְיֵץ וּפְרַח יִשְׂרָאֵל וּמָלְאוּ פְּנֵי־תֵבֶל תְּנוּכָה:

In days to come shall Jacob take root, Israel shall blossom and bud; And the face of the world shall be filled with fruitage.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

25 וּבִאֵנָה"ק ע"פ זרוע צדקות

האיגרת מסבירה מדוע הצדקה נקראת "זריעה": הגרעין נרקב באדמה, וכוח הצמיחה שבארץ מצמיח ממנו שיכולת או עץ הגדולים ממנו בהרבה. כך הצדקה היא אתערותא דלתתא, שבכתבי הארז"ל נקראת העלאת מ"ן, והיא ממשיכה את אור ה'.

הערת קה"ת

אגה"ק סי' ח (דף קיג, א).

26 בְּדִיהַ שְׂשִׁים הֵמָּה מַלְכוּת

המאמר פותח בדרשת חז"ל על הפסוק: ששים המלכות הן ששים המסכתות, שמונים הפילגשים הן הברייתות, והעלמות שאין להן מספר הן ההלכות; ואילו "אחת היא" היא כנסת ישראל, מקור הנשמות. לפי הערת קה"ת, המאמר מציין כמה מקומות העוסקים בזריעה.

הערת קה"ת

לקמן לה, ב (ושם מציין לכמה מקומות בענין זריעה). וראה ביהל אור ע' שנד סעי' ח.

27 "אור זרוע לצדיק". כאן הטקסט מפרש מהי הזריעה: קיום המצוות בפועל.

Psalms 97:11 תהילים צ"ז:יא

אֹר זָרַע לְצַדִּיק וְלִישְׂרָאֵל שְׂמֵחָה:

Light is sown for the righteous, And gladness for the upright in heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28 ששים המה מלכות

"ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ועלמות אין מספר". זהו הפתיח של המאמר בהמשך לקוטי תורה על שיר השירים שהטקסט מצטט.

Song of Songs 6:8 שיר השירים ו:ח'

שְׁשִׁים הֵמָּה מַלְכוּת וּשְׁמֹנִים פִּילְגָשִׁים וְעַלְמוֹת אֵין מִסְפָּר:

There are threescore queens, And fourscore concubines, And maidens without number.

34 ועל דמות הכסא

"ועל דמות הכיסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה". הפסוק מובא ביחס למלכות דאצילות, המכונה "אדם".

Ezekiel 1:26 יחזקאל א':כ"ו

וממעל לרקיע אשר על־ראשם כמראה אֶבֶן־ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה:

And above the firmament that was over their heads was the likeness of a throne, as the appearance of a sapphire stone; and upon the likeness of the throne was a likeness as the appearance of a man upon it above.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל א, כו.

35 מצמיח חציר לבהמה

"מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם". הפסוק מובא ביחס למלכות דבריא, המכונה "בהמה".

Psalms 104:14 תהילים ק"ד:י"ד

מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן־הארץ:

Who causeth the grass to spring up for the cattle, And herb for the service of man; To bring forth bread out of the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קד, יד.

36 בהמות בהררי אלף

"כי לי כל חיתו יער, בהמות בהררי אלף". פסוק נוסף שבו מלכות מכונה "בהמה".

Psalms 50:10 תהילים נ"י

כִּי־לִי כָל־חַיְתוֹ־יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהַר־יֶאֱלֹף:

For every beast of the forest is Mine, and the cattle upon a thousand hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים נ, י.

37 ותתן טרף לביתה

"ותקם בעוד לילה ותיתן טרף לביתה". אשת חיל מסמלת את מלכות, היורדת להחיות את העולמות התחתונים.

Proverbs 31:15 משלי ל"א:ט"ו

וְתָקָם בְּעוֹד לַיְלָה וְתַתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחָק לְנַעֲרָתֶיהָ:

She riseth also while it is yet night, and giveth food to her household, and a portion to her maidens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי לא, טו.

פסקה 6

38 שעורה שעור ה'

בזוהר על בלק נאמר שמקריבים שעורים מפני שהן קודמות לכל שאר הלחם, והוא דורש את המילה "שעורה" כמידת הה"א. הטקסט מיישם זאת

על העומר, שהוא מזונה של מלכות.

Zohar III, 188b זח"ג קפח, ב

הערת קה"ת

זח"ג קפח, ב. הטעם נתבאר בסה"מ תקס"ט ע' עז.

39 כבש תמים

"ביום הניפכם את העומר תקריבו כבש תמים בן שנתו לעולה לה". זהו הכבש שמנחתו נדונה בפסקה הבאה.

Leviticus 23:12 ויקרא כ"ג:י"ב

וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה לַה'

And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 7

40 ומנחתו שני עשרונים

"ואת מנחתו: שני עשרונים סולת כלולה בשמן... ונסכו יין, רביעית ההין". זהו הכבש שהובא עם העומר.

Leviticus 23:13 ויקרא כ"ג:י"ג

וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אֲשֶׁה לַה' יֵיחֹם וְנִסְכָּה יֵין רְבִיעִית הֵהִין:

And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the L-RD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא כג, יג.

41 שני עשרונים

בִּרְעֵי הַכִּינֻיִּם, Erchei HaKinuyim, בערך Asaron: כל הספירות נקראות "עשירות" במלכות, משום שעל ידה כל אחת מהן נעשית כלולה מעשר; שלושת האבות הם שלוש עשירות, ונצח והוד הם שתי עשירות. הטקסט מפנה את הקורא לערך זה.

Pardes Rimmonim 23:16:66 פרדס רמונים כ"ג:ט"ז:ס"ו

עשרון כל הספירות נקראים עשרונים במלכות. והטעם שע"י נעשות כולן כלולות מעשר שהיא משלמת המנין כמו שפ"י לעיל מהתקונים בעשר. וגי אבות הם שלשה עשרונים על ידה. ועשרון עשרון הם נצח והוד שהם שני עשרונים. כ"פ בתקונים (תקונא י"ז דף ל"א):

Pardes Rimmonim (Public Domain)

42 שני עשרונים

ה־Raaya Mehemna על Pinchas עוסק בחמישים ימי העומר ובשבע השבועות, וכן במנחות של שלוש עשירות ושתי עשירות. הטקסט מציין דף זה לאחר ה־Pardes.

Zohar, Pinchas 118:800-120:811 ספר הזהר, פנחס קי"ח:ת"ת-ק"כ:תתי"א

43 ועשרון א' לכבש האחד

"ועשרון סולת כלול בשמן למנחה על כל כבש". זו המידה הרגילה, שאותה

הכפיל כבש העומר.

Numbers 28:13 במדבר כ"ח:י"ג

וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן סֵלַת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחַח אֲשֶׁה לָּהּ

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר כח, יג.

44 ונסכה יין רביעית ההין

"ונסכיהם: חצי ההין לפר, שלישית ההין לאיל ורביעית ההין יין לכבש. נסכו של כבש העומר נשאר במידה הרגילה הזאת.

Numbers 28:14 במדבר כ"ח:י"ד

וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהֵינִי לַפָּר וְשְׁלִישִׁית הַהֵינִי לְאֵיל וְרִבְעִית הַהֵינִי לִכְבֹּשׁ יֵין וְזֹאת עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁ לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה:

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר כח, יד.

45 אין לך טפה . . שאין טפיים עולים כנגדה

רבי שמעון בן אלעזר: "אין טפה יורד מלמעלה שאין התהום עולה לקראתו שלושה טפחים"; בבבלי נאמר שניים. הערת קה"ת מפנה את הקורא לכאן כדי למצוא את המאמר שמוכח בטקסט.

Taanit 25b:7-8 תענית כ"ה ב:ז-ח

תנאי, רבי שמעון בן אלעזר אומר: אין לך טפה מלמעלה, שאין תהום יוצא לקראתו שלשה טפחים. והא תנאי טפחים! לא קשיא: כאן בעבודה, כאן בשאינה עבודה. אמר רבי אלעזר: כשמןסכין את המים כחג, תהום אומר לחבירו: אבע מימיה, קול שני ריעים אני שומע. שגאמר: "תהום אל תהום קורא לקול צנוריה וגו'".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Bereshit Rabbah 13:13 בראשית רבה י"ג:י"ג

כמה גשמים יורדין ויהיה בה כדי רביעה? כמלא כלי מחרשה של שלושה טפחים, דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר: בקשה טפה ובינונית טפחיים, ובשבעה שלושה טפחים. ארי שמעון בן אלעזר: אין לך טפה יורד מלמעלה, שאין הארץ עולה כנגדו טפחיים. מה טעם? (תהלים מב): תהום אל תהום קורא לקול צנוריה וגו'. אמר רבי לוי: המים העליונים זכרים, והתחתונים נקבות והן אומרים אלו לאלו: קבלו אותנו, אתם בריותיו של הקדוש ברוך הוא ואנו שלוחיו, מיד הם מקבלים אותן, הדא הוא דכתיב (ישעיה מה): תפתח ארץ, כנקבה זו שהיא פותחת לזכר ויפרו ...

How much rain needs to fall to constitute "permeation"? When [the rain reaches] the depth of a plow blade, which is three handbreadths, this is the statement of Rabbi Meir. Rabbi Yehuda says: In hard earth, one handbreadth; in moderate earth, two handbreadths; in moist earth, three handbreadths. Rabbi Shimon ben Elazar said: There is no handbreadth of rain falling from above that does not have [the

water inside] the earth rise a corresponding two handbreadths. What is the source? "Depths call to depths in the ...sound of your waterways

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

ראה תענית כח, ב. ב"ר פ"י, יג. ע"ל פי שלח (מב, ב). וש"נ בדיוק. [כ].

46 נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן

"עשר ספירות... נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן". כאן הכוונה היא שהעשרית כשמונים מלמעלה היא הראשונה כשמונים מלמטה.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א:ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou ?count

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

47 עשר אעשרנו לך

נדרו של יעקב: "וכל אשר תיתן לי עשר אעשרנו לך". הכפילות של הפועל, "עשר אעשרנו", נדרשת כשני מעשרות.

Genesis 28:22 בראשית כ"ח:כ"ב

וְהָאֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי מִצֵּבָה יְהוָה בֵּית אֱלֹקִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֶּן־לִי עֶשֶׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ לָךְ:

and this stone, which I have set up for a pillar, shall be G-d's house; and of all that Thou shalt give me I will surely 'give the tenth unto Thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית כח, כב.

48 ע"פ הראיני את מראיך

שם מוסבר "הראיני את מראיך" כך שמלכות נעשית כתר באמצעות אור חור: הדרגה הגבוהה ביותר מתגלה למטה, מחוץ לסדר הדרגות, כשם שפגיעת קרני השמש בארץ מחממת את האוויר הנמוך ביותר. הדבר נעשה באמצעות תשובה, וממשיך אתערותא דלעילא — גילוי של אור אין סוף למטה.

הערת קה"ת

לקמן כא, א.

49 הראיני את מראיך

"הראיני את מראיך, השמיעני את קולך". פתיחתו של מאמר מאוחר יותר ב־Likkutei Torah על Shir HaShirim, שבו מלכות נעשית כתר באמצעות אור חור.

Song of Songs 2:14 שיר השירים ב':י"ד

יֹנְתִי בְּחִגְי הַסֵּלַע בְּסֶתֶר הַמְּדִרְגָּה הָרְאִינִי אֶת־מְרָאֶיךָ הַשְּׁמִיעֵנִי אֶת־קוֹלְךָ כִּי־קוֹלְךָ עָרֵב וּמְרָאֶיךָ נְאוּה:

O my dove, that art in the clefts of the rock, in the covert of the cliff, Let me see thy countenance, let me hear thy voice; 'For sweet is thy voice, and thy countenance is comely

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

50 בזהר פ' חיי שרה

ההערה מפנה לשם בעניין הקטע הזה בזהר על פרשת חיי שרה.
הערת קה"ת
קכט, א. ראה אוה"ת פ' חיי שרה כרך א ק"ח, א. ביאורו להצ"צ כרך ב ע'
תרמד.

51 ובלקו"ת שם

ההערה מפנה לערך הזה, לצד מאמר הארז"ל על מערת המכפלה בלקו"ת
תורה שלו על פרשת חיי שרה, בעניין כינויו של שם ב"ן "מכפלה".
הערת קה"ת
להארז"ל פ' ח"ש בדרוש ענין מערת המכפלה. וראה במא"א מ, מג. וראה
בביאורו להצ"צ כרך ב ע' תרמד.

52 דשם ב"ן נק' המכפלה

המאמר הזה מסביר שה"א במילוי ה"א היא בחינת "כפילות", כידוע ממערת
המכפלה, שהיא ה"א האחרונה של שם ב"ן.
הערת קה"ת
ע' ע"ח ש' רפ"ח ניצוצין (ספ"ג) מילוי ההין כפולה ונק' מערת המכפלה. וע'
תו"א ד"ה יגלה לו טעמי ר"פ ח"ש. [כ].

53 דשם ב"ן נק' המכפלה

על "מערת שדה המכפלה" שואל הוזהר: "מהי מכפלה?" ומשיב: ה"א של
השם הקדוש, שהיא כפולה. הטקסט מביא זאת כדי להסביר מדוע שם ב"ן
נקרא מכפלה.
Zohar, Chayei Sara 15:114-16:121 ספר הוזהר, חיי שרה ט"ו קי"ד-
ט"ז קכ"א

54 דשם ב"ן נק' המכפלה

בסוף הפרק, בשער של רפ"ח ניצוצין, כותב הארז"ל ששם ב"ן, כשהוא
נכתב במילוי ההי"ן, במלכות, הוא שתי הוי' יחד — הוי' כפולה — ונקרא
מערת המכפלה. הערת קה"ת מפנה לכאן.
Sefer Etz Chaim 18:3 עץ חיים י"ח ג'
... ה"א אותיות המילוי שהוא גי' ב"ן לא נמנית עם שהוא בחי' הפנים
וגם שאינו דומה לשאר מלויים כי לסיבה זו נמנית לעולם המדרגה הז'
בע"ב ובס"ג ובמ"ה אבל הנין כמ"ש ענין הוי"ה דשם ב"ן ומה עניינה.
דע כי שם של ב"ן דמילוי ההי"ן אשר במלי הוא ב' היות יחד ממש והיא
הוי"ה כפולה ונקרא מערת המכפלה כנודע כי ו"ד דמילוי יו"ד גי' י'
כחשבון אות הפשוט וכל השאר הם אותיות הוי"ה כפולה ממש. והנה
ענין ב' היות אלו עניינם הוא כי הוי"ה א' בחי' ז"א והוי"ה הב' הוא
בחי' ...
Sefer Etz Chaim (Public Domain)

55 ועשירי יהי קדש

"כל מעשר בקר וצאן... העשירי יהיה קודש לה". הטקסט מביא זאת לעניין
המעשר, שהוא המידה הבינונית של צדקה.
Leviticus 27:32 ויקרא כ"ז ל"ב
וְכָל־מַעְשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ
לָהּ
And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth
under the rod, the tenth shall be holy unto the L-RD
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 8

56 חטה הוא כ"ב אותיות התורה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ת"ז (תט"ז. תס"ט) דק"י"ד ע"ב וע"ד, יעו"ש. וע' זח"ג (קפח, ב). [כ].

פסקה 9

57 ואלה המלכים

"ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך לבני ישראל".
בקבלה, מלכים אלה הם עולם התווה, ששכירתו הותירה את רפ"ח
הניצוצות.
Genesis 36:31 בראשית ל"ו:ל"א
וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
And these are the kings that reigned in the land of Edom,
before there reigned any king over the children of Israel
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
בראשית לו, לא.

58 ב"ן . . שלמעלה משם מ"ה

שם אדמו"ר הזקן מצטט את עץ חיים: כעת שם מ"ה מברר את שם ב"ן,
ולעיתיד, כששם ב"ן יתברר, "אשת חיל עטרת בעלה", משום שהשבירה
הייתה בס"ג, כלומר בב"ן דס"ג. מאמר זה משתמש באותו רעיון כאן ובסעיף
ג.
הערת קה"ת
וע"ל בד"ה אם בחקותי הבי' [מז, ג]. וש"נ. [כ].

פסקה 10

59 הרמ"ח מצות בשם רמ"ח אברין דמלכא

התניא מסביר שלבושי הנפש הם מחשבה, דיבור ומעשה של 613 המצוות,
ושההבנה היא שורש 248 המצוות החיוביות, שרק באמצעותן אפשר
להתקשר לה'.
Tanya, Likkutei Amarim 4:3 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים ד:ג'
כִּי הָאֱהָבָה הִיא שֶׁרֶשׁ כָּל רַמְ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּמִמֶּנָּה הֵן נִמְשָׁכוֹת, וּבִלְעֻדָּה
אֵין לָהֶן קְיוֹם אֱמֶתִי, כִּי הַמְקִימֵן בְּאֵמֶת הוּא הָאוֹהֵב אֶת שֵׁם ה' וְחַפֵּץ
לְדַבָּקָהּ בּוֹ בְּאֵמֶת, וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבָּקָהּ בּוֹ בְּאֵמֶת, כִּי אִם בְּקִיּוֹם רַמְ"ח
פְּקוּדֵינוּ, שֶׁהֵם רַמְ"ח אֲבָרֵינוּ דְּמִלְכָּא כְּבִיכּוֹל, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר.
וְהִירָאָה הִיא שֶׁרֶשׁ לְשִׁסְיָהּ לֹא תַעֲשֶׂה, כִּי יֵרָא לְמִרּוֹד בְּמֶלֶךְ מְלָכִי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא.
Kehot Publication Society (CC-BY-NC)
הערת קה"ת
ראה תניא פ"ד. תו"א צו, ג. לעיל פ' בחקותי מה, ג. אוה"ת מג"א ע' ב'שסד.

60 כי הדם הוא הנפש

"רק חזק לבלתי אכול הדם, כי הדם הוא הנפש". הטקסט משתמש בפסוק
כדי להתייחס לדם כנושא החיים בכל איבר.
Deuteronomy 12:23 דברים י"ב:כ"ג
רַק חֲזַק לִבְלֹתִי אֲכַל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא־תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם־
הַבָּשָׂר:
Only be stedfast in not eating the blood; for the blood is the
life; and thou shalt not eat the life with the flesh

61 ועיקר המשכה זו הוא בחי גבורה

ההערה אומרת שהקטע מצוטט שם.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרסו.

62 הי"ג דעתיק בוצינא דקרדוניתא

שם כותב אדמו"ר הזקן ששורש חמש הגבורות, המחלקות את הקול לאותיות, הוא בוצינא דקרדוניתא, הגבורה העליונה דעתיק יומין; ושגם שורש החסדים הוא בחדס דעתיק יומין.

הערת קה"ת

ע' בסש"ב ח"ב שהיחודה"א ספ"ד. [כ].

63 בד"ה כי ביום הזה יכפר

המאמר מדבר על אור חדש הנמשך ביום הכיפורים מבחינת "הצור", מהקדוש ברוך הוא עצמו, שאין לו שם ידוע והוא למעלה הן מן האור המלא והן מן האור המקיף את העולמות. משם מקור הסליחה, שכן לפני עצמותו ממש אין מקום לחטא.

הערת קה"ת

לעיל פ' אחרי כו, ג.

64 כי ביום הזה יכפר

"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו". פתיחת המאמר בפרשת אחרי, שאותו מצטט הטקסט.

Leviticus 16:30 ויקרא ט"ז:ל

כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְּכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ:

For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

65 ושמתיך בנקרת הצור

"והיה בעבור כבודי ושמתיך בנקרת הצור". הנושא שהטקסט אומר כי המאמר עוסק בו.

Exodus 33:22 שמות ל"ג:כב

וְהָיָה בְּעֵבֶר כְּבֹדִי וְשִׁמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשָׁכַנְתִּי כַּפִּי עָלֶיךָ וְדִבַּרְתִּי:

And it shall come to pass, while My glory passeth by, that I will put thee in a cleft of the rock, and will cover thee with My hand until I have passed by

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 ובד"ה שוש אשיש

שם "שוש אשיש" ו"תגל נפשי" הם שני סוגי תענוג. הרעדה של ראש השנה היא בחינת "שמאל דוחה", המביאה בסוכות ל"וימינו תחבקני": הסוכה מקיפה את האדם מכל צד כמו חיבוק.

הערת קה"ת

ראה לעיל פ' נצבים מח, ב.

67 שוש אשיש

"שוש אשיש בה', תגל נפשי באלקיי". פתיחת המאמר בפרשת נצבים, שאותו מצטט הטקסט, והנושא שהוא מציין שם.

Isaiah 61:10 ישעיהו ס"א:י

שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בַּה' תִּגְלַל נַפְשִׁי בְּאֱלֹקֵי כִּי הִלְבִּישְׁנִי בְּגָדֵי־יִשְׁעַ מְעִיל צִדְקָה יַעֲשֶׂנִי כְּחָתָן וְכַתֵּן פָּאֵר וְכַפְלָה תַּעֲדָה כְּלִיָּהּ:

I will greatly rejoice in the L-RD, My soul shall be joyful in my G-d; For He hath clothed me with the garments of salvation, He hath covered me with the robe of victory, As a bridegroom putteth on a priestly diadem, And as a bride adorneth herself with her jewels

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

68 ובד"ה ושאתם מים

שם "ושאתם מים בששון" מחבר בין חכמה, שהיא המים, לבינה, שהיא הששון — "תריץ ריעין דלא מתפרשין". יש לחברן למטה באמצעות אתערותא דלתתא. באתר ספריא העמוד אינו מסומן, ולכן מיקום הקטע משוער בלבד.

הערת קה"ת

ראה לעיל סוכות פ, ג.

69 ושאתם מים

"ושאתם מים בששון ממעיני הישועה". פתיחת המאמר על חג הסוכות, שאותו מצטט הטקסט.

Isaiah 12:3 ישעיהו י"ב:ג

וְשָׁאֲבֶתֶם־מִמֶּנִּי בְּשִׂשׁוֹן מִמְּעֵינֵי הַיְשׁוּעָה:

Therefore with joy shall ye draw water Out of the wells of salvation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 כוס ישועות

"כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא". הנושא שהטקסט אומר כי המאמר עוסק בו.

Psalms 116:13 תהילים קט"ז:יג

כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֲשָׂא וּבִשְׁם ה' אֶקְרָא:

I will lift up the cup of salvation, And call upon the name of the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

71 וימינו תחבקני

"שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני". החיבוק הוא ביד ימין, חסד, המקיפה מבחוץ.

Song of Songs 2:6 שיר השירים ב':ו

שְׁמָאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וַיְמִינִי תַּחְבֶּקֵנִי:

Let his left hand be under my head, And his right hand embrace me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ב, ו.

72 בד"ה אז ישיר כוי עלי באר

שם לבושי הנשמה בגן עדן הם אור אין סוף המקיף אותה מכל צד — "כבוד ה' יאספך" — וה"באר" היא אהבה המתעוררת מלמטה למעלה, ב"בכל לבבך ובכל נפשך".

הערת קה"ת

לעיל פ' חקת סב, ג.

73 אז ישיר כוי עלי באר

"אז ישיר ישראל את השירה הזאת: עלי באר ענו לה". פתיחת המאמר

בפרשת חוקת, שאותו מצטט הטקסט.

Numbers 21:17 במדבר כ"א:י"ז

אִזְּשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלַי בָּאֵר עֲנוּ־לָהּ:

Then sang Israel this song: Spring up, O well—sing ye unto it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

74 וסדי"ה כי ההרים

שם נקרא "כי ההרים ימושו" יחד עם המילים שלפניו, "וברחמים גדולים אקבצך": רחמי ה', שלא כמו רחמים שבתוך העולמות, שמקורם בגבורות, נמשכים לכול, שכן הכול כאין לפניו. המאמר עוסק גם בתשובה, שבמקומה אין אפילו צדיקים גמורים יכולים לעמוד.

הערת קה"ת

לעיל פ' תצא מ, ד.

75 כי ההרים ימושו

"כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה, וחסדי מאתך לא ימושו". פתיחת המאמר בפרשת כי תצא, שאותו מצטט הטקסט.

Isaiah 54:10 ישעיהו נ"ד:י'

כִּי הַהָרִים יִמּוּשׁוּ וְהַגְּבְעוֹת תִּמּוּטִינָה וְחֲסָדֶי מֵאֲתֶךָ לֹא־יִמּוּשׁ וְכִרְיִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמּוּט אֲמַר מִרְחֻמֶּךָ ה'

For the mountains may depart, and the hills be removed; but My kindness shall not depart from thee, neither shall My covenant of peace be removed, saith the L-RD that hath compassion on thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

76 ואברהם זקן בא בימים

"ואברהם זקן, בא בימים, וה' בירך את אברהם בכל". הטקסט מביא את פירוש הזוהר שלפיו "ימים" הם לבושים.

Genesis 24:1 בראשית כ"ד:א'

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְה' בֵּרַךְ אֶת־אַבְרָהָם בְּכָל:

And Abraham was old, well stricken in age; and the L-RD had blessed Abraham in all things

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77 וגבעות בצדקה

"ישאו הרים שלום לעם, וגבעות בצדקה". המאמר מפרש את הגבעות כמצוות, הנקראות צדקה.

Psalms 72:3 תהילים ע"ב:ג'

יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְעָם וְגִבְעוֹת בְּצִדְקָה:

Let the mountains bear peace to the people, and the hills, through righteousness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 12

78 מדלג על ההרים

"מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות". המאמר מסביר כעת את שני הפעלים.

Song of Songs 2:8 שיר השירים ב':ח'

קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־הַהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבְעוֹת:

Hark! my beloved! behold, he cometh, Leaping upon the mountains, skipping upon the hills

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

79 שמאל דוחה וימין מקרבת

"תהא שמאל דוחה וימין מקרבת", נאמר על הדרך שבה יש לנהוג בתלמיד או בילד. המאמר משתמש בכך כדי להסביר את שתי הרגליים שבקפיצה: ריסון וחסד יחד.

Sotah 47a:6-7 סוטה מ"ז א:ו-ז'

תנו רבנן: לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, לא כאלישע שדחפו לגחזו בשתי ידיו, ולא כיהושע בן פרחיה שדחפו לישו הנוצרי מתלמידיו בשתי ידיו. אלישע מאי היא, דכתיב: "ויאמר נעמן הואל קח כפרים", וכתיב: "ויאמר אליו לא לבי הלה כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת את הפסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

פסוקה 13

80 לגבעות בצדקה

"והגבעות — בצדקה". כאן הגבעות הן האמהות, בחינת המצוות.

Psalms 72:3 תהילים ע"ב:ג'

יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְעָם וְגִבְעוֹת בְּצִדְקָה:

Let the mountains bear peace to the people, and the hills, through righteousness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

81 ובכל מאדך

"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". הטקסט מבחין בין "נפשך", שהיא עדיין כלי, לבין "מאדך", שאין לו גבול.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

82 ואלה המשפטים

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם". זהו הפתיח למאמר בפרשת משפטים שהטקסט מצטט.

Exodus 21:1 שמות כ"א:א'

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם:

Now these are the ordinances which thou shalt set before them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

83 וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה

"הנה ימים באים נאם ה' וזרעתי את בית ישראל ואת בית יהודה זרע אדם וזרע בהמה". הטקסט מפרש את האדם ואת הבהמה כדעת באצילות ובבריאה.

Jeremiah 31:27 ירמיהו ל"א:כ"ז

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻמֵּי ה' וְזָרַעְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה זָרַע אָדָם וְזָרַע בְּהֵמָה:

Behold, the days come, saith the L-RD, that I will sow the house of Israel and the house of Judah with the seed of man, and with the seed of beast

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ובפרט בהתפשט יסוד אמא במקום הגרון, כי אז יורדין האורות במקום
צר מאוד, עד שלכן בהגיעם למקום צר שהוא ...

Pri Etz Chaim (Public Domain)

84 ונתתי עשב בשדך לבהמתך

"ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת". הטקסט מיישם זאת על דעת
הנמשכת למדרגת "בהמה".

Deuteronomy 11:15 דברים י"א:ט"ו

וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בַּשֹּׂדֶךְ לְבִהֶמְתְּךָ וְאָכְלָתָּ וְשָׂבַעְתָּ:

And I will give grass in thy fields for thy cattle, and thou
shalt eat and be satisfied

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

85 שני עשרונים

בערכי הכינויים, בערך "עשירון": כל הספירות נקראות "עשירות"
במלכות, ונצח והוד הם שתי עשירות. הטקסט מפנה את הקורא לערך זה
פעם נוספת.

Pardes Rimmonim 23:16:66 פרדס רמונים כ"ג:ט"ז:ס"ו

עשרון כל הספירות נקראים עשרונים במלכות. והטעם שע"י נעשות
כולן כלולות מעשר שהיא משלמת המנין כמו שפי' לעיל מהתקונים
בעשר. וגי' אבות הם שלשה עשרונים על ידה. ועשרון עשרון הם נצח
והוד שהם שני עשרונים. כ"פ בתקונים (תקונא י"ז דף ל"א):

Pardes Rimmonim (Public Domain)

86 כי אל דעות הוי'

תפילת חנה: "כי אל דעות ה'". הטקסט מפרש את לשון הרבים כשתי
מדרגות של דעת.

I Samuel 2:3 שמואל א ב' ג'

אֲלֵי־תִרְבּוֹ וְתִדְבְּרוּ גְבוּהָ גְבוּהָ יֵצֵא עֲתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דְּעוֹת הָיָה
וְלֹא נִתְכַּנּוּ עֲלֵילוֹת:

Multiply not exceeding proud talk; Let not arrogancy come
out of your mouth; For the L-RD is a G-d of knowledge, And
by Him actions are weighed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

87 משה ידבר

"משה ידבר והאלקים יענו בקול". הטקסט מזכיר את מה שביאר על פסוק
זה.

Exodus 19:19 שמות י"ט:י"ט

וְהָיָה קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל:

And when the voice of the horn waxed louder and louder,
Moses spoke, and G-d answered him by a voice

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

88 כי מן הדעת כי הוא כפול בבחי' א"פ ובחי' א"מ

פרי עץ חיים אומר שכפי שלז"א יש אור פנימי, יש לו גם אור מקיף; כך
החסדים מתפשטים מן הדעת שלו הן כאור מקיף והן כאור פנימי, וכל מה
שהתבאר שם מוכפל. הטקסט משתמש בכך כדי להסביר את שתי
העשירות.

Pri Etz Chaim, Gate of the Omer Count 3:2 פרי עץ חיים, שער
ספירת העומר ג' ב'

... מן הדעת שכו"א, מתפשטין החסדים בבחי' א"מ, ובחי' א"פ. נמצא
כי כל מה שביארנו, הוא כפול, בבחי' א"פ ובחי' א"מ. והנה האור
פנימי, נכנס ויורד דרך הגרון ומתפשט בגוף, אמנם א"מ הזה, הוא יוצא
דרך הפה, כי כמו שהפנימי אינו אלא בז"ת, כן המקיף הוא רק בז"ת.
והנה להיות כי האורות שבתוך יסוד אמא שהם החו"ג, הם אורות רבים
וגדולים, והם במקום צר, כנודע כי מוח החו"ב גדולים מן הדעת,

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Pardes Rimmonim (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Pri Etz Chaim (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/)

מיום חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך [/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/14/](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/14/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק